

HRADEC KRÁLOVÉ

Spacery po mieście Hradec Králové

www.hradeckralove.org/prochazky

Spis treści

Mapa Trasa spacerowa	2 - 3
Trasa spacerowa I - Miasto historyczne	4 - 6
Trasa spacerowa II - Salon Republiki	7 - 9
Trasa spacerowa III - Twierdza	10 - 12
Trasa spacerowa IV - Architektura współczesna	13 - 15
Mapa Spaceru śladami hradeckich lwów	16 - 17
Mały lwi szlak	18 - 19
Duży lwi szlak	19 - 20
Mapa Spaceru przez hradeckie mosty, parki i tereny zielone, śladami historycznych obiektów szkolnych	20 - 23
Spacer przez hradeckie mosty	24 - 26
Spacer przez hradeckie parki i tereny zielone	27 - 29
Spacer śladami historycznych obiektów szkolnych	29 - 31
Mapa Spaceru śladami hradeckich zegarów, wież i wieżyczek	32 - 33
Spacer śladami hradeckich zegarów	34 - 36
Spacer śladami wież i wieżyczek	37 - 39
Mapa Szlak planetarny i galaktyczny	40 - 41
Szlak planetarny i galaktyczny	42
Zwiedzanie pełne przeżyć	43
Mapa turystyczna lasów miejskich	44 - 45
Szlaki prowadzące przez lasy miejskie	46 - 47
Wycieczki rowerowe po regionie Hradecko	48
Hradec Kralove i Hradecko z lwem Gustikiem	49

Witamy w Hradcu Králové,

w mieście czeskich królowych, położonym u zbiegu rzek Łaby i Orlicy, mieście zieleni, szczytującym się wieloma ważnymi zabytkami architektury oraz unikalną koncepcją urbanistyczną.

Ten melanz wspaniałej architektury i wody płynącej w uregulowanych korytach rzek, pomysłowo poprzęplany orzeźwiająca zielenią, to idealne połączenie na relaksujący spacer. Dodatkową zachętą dla spacerów jest płaski teren wschodnio-czeskiej metropolii.

Hradec Králové jest często nazywany „podręcznikiem architektury pod gołym niebem”, ponieważ zabytki architektoniczne miasta obejmują okres od gotyku do współczesności. Dlatego miłośnikom architektury mamy do zaproponowania cztery trasy spacerowe. Są one oznakowane stojakami orientacyjnymi w odpowiednim kolorze. Miasto Historyczne – kolor brązowy, Salon Republiki – kolor srebrny, Twierdza – kolor czerwony i Współczesna Architektura – kolor czarny.

Jeśli chcesz udać się w ciekawe miejsca i poznać miasto z innej perspektywy, wybierz jeden ze spacerów tematycznych przygotowanych z okazji Dnia Europejskiego Dziedzictwa Kultury – niezależnie od tego, czy interesują Cię wieże, parki, mosty, zabytkowe szkoły, zegary czy zegary słoneczne.

Jeśli lubisz poszukiwać i odkrywać, wybierz się śladami symboli lwa, które zarówno na ulicach miasta jak i wewnątrz niektórych zabytków przybierają wiele kształtów i form.

Jeśli nie pociąga Cię zgiełk miasta i wolisz spędzać czas na świeżym powietrzu, przenieś się do lasów miejskich lub do Nowego Hradca Králové i wypróbuj jedną z proponowanych tras. Niewymagający, płaski teren nadaje się zarówno dla turystów pieszych jak i rowerzystów.

Jak widać, w ofercie tras spacerowych każdy z pewnością znajdzie coś dla siebie. Poznajcie więc sami Hradec Králové i wybierzcie się na spacer lub wsiadźcie na rower. Szczegółowe informacje na temat poszczególnych spacerów można znaleźć na stronie www.hradeckralove.org/prochazky.

Wskazówka dla rowerzystów: wszystkie proponowane trasy można pokonać również na rowerze. Tylko w centrum historycznym trzeba będzie liczyć się z pokonaniem schodów.

Trasy spacerowe

Miasto historyczne

str. 4 - 6

Salon Republiki

str. 7 - 9

Forteca

str. 10 - 12

Architektura współczesna

str. 13 - 15

LABSKÁ KOTLINA I

0 m 100 m 200 m

Trasa spacerowa I – Miasto historyczne kolor brązowy

Trasa o długości 2,5 km przez historyczne miasto prowadzi przez obszar miejskiej strefy ochrony zabytków i jej przejście zajmuje ponad 1,5 godziny. Pierwszy z 13 przystanków oznaczonych brązowymi drogowskazami znajdziemy na tzw. Rynku Wielkim w pobliżu katedry pw. Ducha Świętego. Spacerując po starym mieście i jego romantycznych zakątkach odkryjesz to, co najlepsze z okresu gotyku, renesansu, baroku i klasycyzmu.

1. Ratusz

Najstłynniejszy zabytek miasta, **Biała Wieża** 📷 została zbudowana w latach 1574–80 z białego piaskowca (stąd jej nazwa). Wewnątrz znajdziemy ważącego osiem ton Augustyna, trzeci co do wielkości dzwon w Czechach, unikalny model szklany i nowoczesne urządzenia audiowizualne. Patrząc na zegar wieżowy nie sposób nie zauważyć, że wskazówki odmierzają czas nietypowo – mała pokazuje minuty, natomiast duża godziny. Ratusz nr 1 po raz pierwszy został wspomniany w 1418 roku. Barokowa kaplica św. Klemensa została zbudowana na miejscu dawnego, najstarszego kościoła miejskiego w latach 1714–17, prawdopodobnie według projektu G. Santiniego.

2. Plac Jana Pawła II

Katedra pw. Ducha Świętego jest najstarszym zachowanym zabytkiem na terenie miasta. Jej budowę rozpoczęto na początku XIV wieku, zachodnia fasada wejściowa z krużgankiem pochodzi z 1463 roku. Wnętrze katedry zdobi późnogotycki malowany tryptyk, ołtarz św. Antoniego autorstwa Petera Brandla oraz cynowa chrzcielnica. W przeszłości gotyckie „**domy kanoników**” nr 48–52 📷 pełniły funkcję prebend kanoników. Klasycystyczny dom nr 60–61 z drugiej połowy XIX wieku, który należał do rodziny Petrofów, jest obecnie siedzibą rektoratu Uniwersytetu w Hradcu Králové.

3. Dawny browar

Browar Miejski 📷 (obecnie Centrum Regionalne Nowy Browar, siedziba Wojewódzkiego Urzędu w Hradcu Králové i innych instytucji), mimo znacznej przebudowy, jest ciekawym przykładem XIX-wiecznej architektury przemysłowej. Ściany piwnic browaru zdobią kamienne tablice z rzeźbą Brama Praskiej oraz posąg Gambrinusa, patrona piwowarów. Kompleks ten połączony jest schodami zwanymi „Śpiewające drzewa” lub „Śpiewające schody” z ulicą Komeńskiego, przy której znajdują się koszary kawalerii i artylerii (obecnie sąd okręgowy) wybudowane w latach 1786–87 podczas przebudowy Hradca Králové na twierdzę wojskową.

4. Schody Bono publico

Na miejscu dawnej Twierdzy Rybackiej (bramy) w 1810 roku wybudowano dla „dobra publicznego” empirowe **schody o nazwie Bono publico** 📷 łączące Aleję Komeńskiego z Rynkiem Wielkim. Ze schodów można wejść na tarasy im. Karla Otčenáška. Przebudowane pomieszczenia zostały ożywione nowoczesnym oświetleniem i subtelnym nagłośnieniem wybieranym na panelu z przyciskami. Koszary piechoty zostały wybudowane w latach 1785–88. Ich wewnętrzny dziedziniec był jednym z największych w Cesarstwie Austro-Węgierskim. Budowa obiektu była częścią przebudowy Hradca Králové na twierdzę wojskową.

5. Kolegium jezuickie

Rezydencja biskupia nr 35 📷 została wzniesiona w latach 1709–16. W dawnym renesansowym **domu mieszczańskim U Špulákův** 📷 w 1859 roku urodził się Franciszek Ulrich, najstłynniejszy burmistrz miasta Hradca Králové. Nowe Adalbertinum, dawne kolegium jezuickie, zostało zbudowane w latach 1671–1710. Po kasacji zakonu jezuitów obiekt służył jako koszary i mieściło się w nim gimnazjum, w którym uczył V. K. Klicpera i gdzie zdobywało wiedzę wiele znanych postaci. Kolumnę Maryjną postawiono w latach 1715–17 i zdobi ją najstarszy wizerunek herbu miasta.

6. Galeria Sztuki Nowoczesnej

Galeria Sztuki Nowoczesnej 📷 mieści się w budynku dawnej Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej, który został wzniesiony w latach 1911–12 według projektu architekta Osvalda Polívki. Budowę sąsiedniego domu nr 141 (dawny dom towarowy Václava Špalka) zrealizowano w latach 1910–11 według projektów Vladimíra Fultnera i Oldřicha Liska. Barokowy kościół pojezuicki pw. Wniebowzięcia NMP został zbudowany w latach 1654–66 według projektu Carla Luraga. Schody Gočára powstały w latach 1909–10 wg planów architekta Josefa Gočára.

7. Mały Rynek

Sklep kolonialny w narożnej kamienicy nr 129 i losy jego właściciela stały się tematem powieści Ignáta Herrmanna pt. W zjedzonym sklepie. Marmurowa płyta z 1892 roku jest wspomnieniem pobytu dramaturga V. K. Klicpera. W 1842 roku. W klasycystycznym **domu nr 120** 📷 założono dworską fabrykę instrumentów muzycznych C. K. firmy V. F. Červený i synowie, której wyroby były znane w wielu krajach świata. W renesansowym domu przebudowanym w duchu klasycyzmu nr 126 mieściła się dawniej słynna gospoda Pod Złotym Orłem, w której swoje przedstawienia reżyserował Václav Klemens Klicpera. Obecnie znajduje się w nim scena studyjna Teatru im. Klicpera – Beseda.

8. Ulica Mýtská

Przy ulicy Mýtská znajdowała się późnogotycka miejska brama Śląska, którą rozebrano w 1873 roku. Późnobarokowy dom nr 219 został zbudowany w latach 1787–97 jako siedziba sztabu inżynierskiego twierdzy. **Ewangelicki Kościół Czesko-braterski** 📷 z plebanią został wybudowany w latach 1911–1912 według projektu Oldřicha Liska i Josefa Fňouka. Budynek Sądu Okręgowego został wzniesiony na terenie dawnej kawalerii fortecznej, której pięciokątny plan zachował się również w projekcie Václava Rejchla.

9. Pomnik L. J. Pospíšila

Pomnik zastępcy burmistrza L. J. Pospíšila został zaprojektowany w 1933 roku przez Josefa Škodę. Pomnik stanął w miejscu, gdzie 4 października 1884 roku rozpoczęto wyburzanie murów wojskowej twierdzy. **Budynek szkoły ślusarskiej artystycznej** 📷 (obecnie szkoła hotelarska) powstał w latach 1892–93, w przeciwległym narożnym budynku nr 395 znajdowała się synagoga żydowska. Budynek wzniesiony w stylu konstruktywizmu, w którym obecnie znajduje się Urząd Miasta Hradec Králové, został wybudowany w latach 1932–36 według projektu architekta Josefa Gočára jako siedziba Urzędu Okręgowego i Finansowego.

10. Park Žižki

Park Žižki 📍 został założony w latach 1905–1906 na terenie dawnego poligonu wojskowego. Od 1898 roku miejsce to znane było jako Plac im. J. Žižki. Gościły na nim cyrki, objazdowy pokaz różności, miały tu także miejscowe studentki z podręcznikami. Założenie parkowe zaprojektował praski projektant ogrodów František Thomayer. Pomnik Jana Žižki pochodzi z 1971 roku i został zaprojektowany przez rzeźbiarzy Jiřího Duška i Jana Hejtmána. Zachodnia część parku została przyłączona dopiero w połowie XX wieku.

11. Teatr im. Klicpery

Budynek **Teatru im. Klicpery** 📍 został zbudowany w 1885 roku w miejscu domu komendanta twierdzy wojskowej, a później szpitala ogólnego według projektu architekta i budowniczego Wiktora Weinhengsta. Dom narożny nr 177 został zaprojektowany jako siedziba Kasy Pożyczkowo-Oszczędnościowej. Budynek został zaprojektowany przez praskiego architekta Václava Nekvasila, którego firma budowlana w latach 1903–04 wybudowała również ten dom. Później mieścił się tu urząd skarbowy, natomiast w latach 1939–2013 biblioteka miejska.

12. Na zamku

Dawne **seminarium biskupie** 📍 z kościołem św. Jana Nepomucena, zbudowane w latach 1709–14. Częścią zespołu architektonicznego jest renesansowy dom burgrabiego pochodzący z lat 1585–86, częściowo zmodyfikowany w stylu barokowym. Sklepienie sali domu burgrabiego było prawdopodobnie częścią zamku królewskiego, który został zbudowany w tym miejscu w XIII wieku, natomiast w XIV wieku służył jako rezydencja českich królów Elżbiety Ryksy i Elżbiety Pomorskiej. Cały kompleks zamkowy został zburzony przez husytów w 1423 roku, a jego pozostałości ostatecznie zniknęły w drugiej połowie XVIII wieku, kiedy to miasto zostało przebudowane na twierdzę wojskową.

13. Plac Świętojański

Pierwotnie gotycka kamienica nr 85 U Glauerów w połowie XVI wieku została przebudowana w stylu renesansowym. W 1782 roku urodził się tu ksiądz i działacz narodowy Josef Liboslav Ziegler. Na miejscu przeciwległego domu nr 163 stał pierwotnie dom gotycki i renesansowy. Został on jednak przebudowany w latach 1911–12 według projektu architekta Rudolfa Niemca w stylu pseudobarokowym. Secesyjną kamienicę nr 169–171 wzniesiono w 1909 roku na miejscu trzech domów należących do przedsiębiorcy A. Hanuša. Autorem projektu był architekt Vladimír Fultner. **Przy ulicy V Kopečku** 📍 stała renesansowa Brama Praska, która została zburzona w 1875 roku.

Trasa Spacerowa II – Salon Republiki kolor srebrny

Trasa biegnąca przez nowoczesną część miasta liczy 3,5 km a jej przejście trwa około 2 godzin. Pierwszy z 11 przystanków oznaczonych srebrnymi drogowskazami znajduje się przed Muzeum Czech Wschodnich na Bulwarze Elżbiety. Spacerując wśród budynków zaprojektowanych przez Kotěru, Gočára i innych ważnych architektów, można sobie wyobrazić miasto z początku XX wieku, nazywane wówczas „salonem republiki”. I to nie tylko ze względu na architekturę i unikalny układ urbanistyczny, ale także na edukację, życie kulturalne i społeczne oraz rozwój gospodarczy.

1. Muzeum

Muzeum Czech Wschodnich 📍, jedyny narodowy zabytek kultury w mieście, pierwotnie muzeum miejskie wybudowane w latach 1909–1913 według projektu Jana Kotěry. Oprócz Kotěry do wyposażenia i dekoracji wnętrza przyczynili się inni wybitni artyści S. Sucharda, F. Kysela, J. Preisler i F. Anýž. Dom Miejski (1923), obecnie centrum informacji turystycznej, jest również dziełem Jana Kotěry. Na placu Wyzwoliciele znajduje się Bank Narodowy (1931, obecnie Bank Komerční) oraz dawna Powiatowa Kasa Pożyczkowa (1932–33). Oba budynki zostały zaprojektowane przez architekta Jana Rejchla.

2. Bulwar Smetany

Przeciwległe nabrzeże zostało zrealizowane według projektu regulacyjnego architekta Josefa Gočára, opartego na starożytnym ideale fizycznego i duchowego piękna człowieka. Po muzeum i niezrealizowanej Galerii Miejskiej powstał kompleks Sokolovna (1929–1930) architekta Milana Babuški i **Łaźnie Miejskie** 📍 ze sztuczną falą (1932–1933) architekta Oldřicha Liska. **Secesyjny most** 📍 (1914) projektu Franciszka Sandera przecinał Potok Piletycki, którego nurt skierowano później w inną stronę. Garaże Palace (1932) autorstwa architekta i budowniczego Josefa Fňouka należały dawniej do najnowocześniejszych w kraju.

3. Plac Wolności

Na Placu Wolności dominują budynki Uniwersytetu w Hradcu Králové. Budynek po lewej stronie (dawniej Akademia Handlowa), zbudowany w latach 1896–1897, zaprojektowali Hubert Gessner i Otokar Bém, uczniowie wiedeńskiego architekta Otto Wagnera, z kolei późniejszą rozbudowę (1923) Hubert Gessner i Oldřich Liska. Dekoracja rzeźbiarska została zaprojektowana przez Jaroslava Maixnera. Budynek po prawej stronie (dawniej Państwowy Instytut Nauczycielski) powstał w latach 1899–1900. Architekturę **Mostu Praskiego** 📍 na Łabie (1909–1910) zaprojektował Jan Kotěra.

4. Plac Masaryka

Kameralna przestrzeń publiczna została zaprojektowana przez Josefa Gočára w XX wieku wraz z narożnym budynkiem dawnego Banku Angielsko-Czechosłowackiego (1922–23). Fasada składa się z elementów ze stylizowaną literą M tworząc niepowtarzalne tło dla pomnika **Tomáša Garrigue Masaryka** 📍, autorstwa rzeźbiarza Otto Gutfreunda. Większość budynków mieszkalnych po południowej stronie placu (lata 20.) zaprojektował architekt Oldřich Liska. Budynkiem górującym nad placem jest dawny Dom Handlowy (1912 r.), zaprojektowany przez architekta Vladimíra Fultnera.

5. Plac Ulricha

Przestrzeń placu została zaprojektowana przez architekta Josefa Gočára jako nowe centrum nowoczesnego Hradca Králové, które miało być przeciwwagą dla starego miasta. Nad placem górują dwa budynki. Po stronie północnej znajduje się **Pałac Steinského** (1928–1929) autorstwa architekta Otakara Novotného, natomiast po stronie południowej budynek administracyjny przeznaczony pierwotnie na siedzibę regionalnej dyrekcji kolei państwowych (1929–1932) zaprojektowany przez architekta Josefa Gočára.

6. Zbór księdza Ambrożego

Funkcjonalistyczny kompleks **Zgromadzenia księdza Ambrożego** (1926–1928), zaprojektowany przez architekta Josefa Gočára, jest doskonałym przykładem kompozycji urbanistycznej zbudowanej na nietypowej działce budowlanej w kształcie trójkąta. We wnętrzu kościoła można zobaczyć powstające w Hradcu Králové koncertowe kuranty, które po ukończeniu będą miały łącznie 50 dzwonów i tym samym będą największymi koncertowymi kurantami w Czechach. Bloki domów stojące przed Zbozem księdza Ambrożego zostały zaprojektowane jako otwarte w osi, natomiast widok na okrągłą Aleję Strlecką zamykają dwie wille (1932) projektu Oldřicha Liskí.

7. Szkoły Gočára

Kompleks dawnego **Państwowego Gimnazjum im. Rašína** (1925–1927, obecnie **Gimnazjum im. J. K. Tyla**) został zbudowany według projektu Josefa Gočára. Monumentalną narożną fasadę akcentuje brązowy pomnik Zwycięzcy (1928 r.) autorstwa Jana Štursy. Nowoczesny zespół szkół miejskich i mieszczańskich wraz z przedszkolem (1927–28), również według projektu Josefa Gočára, należał pod względem rozmachu projektu, układu wewnętrznego i wyposażenia do najnowocześniejszych obiektów szkolnych w ówczesnej Czechosłowacji. Zachodnie skrzydło zespołu szkół zostało dobudowane dopiero pod koniec lat 50. XX wieku według projektu Václava Rohlička.

8. Elektrownia na Łabie

Elektrownia na Łabie (1910–1912) z jazem segmentowym i mostem zwanym Hučák (1910–1912) została zbudowana według projektów architekta Františka Sandera. To niepowtarzalne i wciąż funkcjonalne dzieło techniki zostało ukończone według oryginalnego projektu dopiero na początku lat 30. XX wieku. Budynek zyskał swój szczególny charakter dzięki połączeniu muru ceglanego z piaskowcem i plastycznym tynkiem. Wieżę zegarową ozdabia hradecki lew trzymający literę G. W budynku mieści się Centrum Informacji o Zasobach Odnawialnych wraz z interaktywną wystawą, laboratorium i wirtualną rzeczywistością, które organizuje również zwiedzanie oryginalnej maszynowni.

9. Tereny zbiegu rzek Łaby i Orlicy

Park Jiráska (1867–1868) u zbiegu rzek Łaby i Orlicy powstały w latach 1867–1868. Park początkowo służył tylko korpusowi oficerskiemu miejscowego garnizonu wojskowego. Dla zwiedzających udostępniono go dopiero pod koniec XIX wieku. Okres józefińskiej twierdzy w Hradcu Králové przypomina kilka fragmentów fortyfikacji – na przykład krótki, dwumetrowy tunel zwany poterną. W 1934 roku w Parku Jiráska odsłonięto rzeźbę z brązu będącą alegorią zbiegu Łaby i Orlicy autorstwa rzeźbiarza Josefa Škody.

10. Park Jiráska

Drewniany **kościół św. Mikołaja** (1700) został pierwotnie zbudowany na początku XVII wieku we wsi Habura niedaleko miejscowości Medzilaborce. W połowie XVIII wieku kupił go gmina Malá Polana, która w 1935 roku sprzedała go miastu Hradec Králové. W 1922 roku przy wejściu do parku odsłonięto pomnik pisarza Aloisa Jiráska. Pawilon restauracji letniej (1929–1933) został zbudowany według projektu architekta Jana Rejchla, dla którego inspiracją stała się rzeka Orlica i zaprojektował budynek w formie kabiny parowca wycieczkowego. Kościół można zwiedzać w terminach podanych na stronie Centrum Informacji Turystycznej.

11. Pod Grandem

Dawny Grand Hotel Urban powstał w wyniku przebudowy trzech starszych domów. Secesyjny **Dom Powiatowy** (1903, 1904, obecnie **Hotel Dom Powiatowy**) był pierwszym w Hradcu Králové budynkiem zaprojektowanym przez architekta Jana Kotěru, narożny budynek hotelu (1928 r.) zaprojektował architekt i budowniczy Josef Fňouk, natomiast salę balową (1910–1911), która służyła również jako pierwsza sala kinowa w mieście, tzw. ogród palmowy, zaprojektował Jan Kotěra. Klasycystyczny budynek dawnego Adalbertinum (1895–1897, obecnie siedziba Hradeckiego Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego) zaprojektowany przez architekta Františka Hellmanna służył jako dom katolickiego stowarzyszenia diecezjalnego.

Trasa zwiedzania nr III – Twierdza Kolor czerwony

Trasa biegnie wzdłuż fragmentów dawnej barokowej twierdzy, ma długość 5,5 km i jej przejście trwa ponad 2,5 godziny. Pierwszy z 11 przystanków oznaczonych czerwonymi drogowskazami znajduje się przed Muzeum Czech Wschodnich na Bulwarze Elżbiety. Z barokowej twierdzy, która została zlikwidowana po bitwie o Hradec Králové w 1866 roku, zachowały się tylko nieliczne pozostałości, z kolei trasa spacerowa oprowadzi nas po 20-tu z nich.

1. Muzeum Czech Wschodnich

Budowę twierdzy wojskowej Hradec Králové rozpoczęto w 1766 roku u zbiegu rzek Łaby i Orlicy. Strefa obronna twierdzy składała się z ośmiu dużych pięciokątnych bastionów połączonych murami. Po prusko-austriackiej bitwie pod Sadową 3 lipca 1866 r., kiedy okazało się, że twierdza straciła znaczenie militarne, w 1884 r. podjęto decyzję o jej formalnym zamknięciu. W 1893 roku miasto Hradec Králové kupiło twierdzę, a następnie rozpoczęło jej rozbiórkę. W **Muzeum Czech Wschodnich** 📷 w Hradcu Králové wystawiono model twierdzy wojskowej przedstawiający stan z 1865 roku.

2. Bulwary Tyla

Przed przystąpieniem do samej budowy twierdzy, uregulowano naturalny nurt rzeki Łaby, z kolei rzeczne mury oporowe wzmocniono blokami z piaskowca. Na przeciwnym brzegu (przed dzisiejszym budynkiem muzeum) nurt rzeki oddzielał od rowu fortyfikacyjnego murowany wał, co pozwalało na zalanie rowów w przypadku zagrożenia twierdzy. Na szczycie grobli stał dawniej ścięty stożek z kamienia – tzw. **lalka** 📷 – który uniemożliwiał przejście muru. Dzisiejszy Most Praski został zbudowany częściowo na fundamentach starego mostu fortecznego zbudowanego w latach 1766-1768 nad nowo uregulowanym korytem Łaby.

3. Park Jiráska

Dzisiejszy Park Jiráska został założony na terenie dawnego śródszańca fortecznego nr 37 (fr. retranchement – tzw. obwarowanie) między zbiegiem rzek Łaby i Orlicy przed rawelinem nr 14, czyli trójkątnym murem znajdującym się przed głównym murem twierdzy. Przy bramie wejściowej do parku zachowała się część prawej zewnętrznej części rawelinu nr 14 oraz **wzmocnione kazamaty** 📷 dla strzelców piechoty, zbudowane około 1784 roku. W przedniej części parku w kierunku zbiegu rzek zachowała się poterna – bramka, która służyła oddziałom piechoty do wykonywania ataków na wroga. Po obu stronach tunelu znajdują się oryginalne portale.

4. Komeńskiego

Koszary piechoty 📷 zwane też Wodnymi („Vodičkovými”), później Žižkovymi, zbudowane w latach 1785–1788, to największy obiekt twierdzy. Wewnętrzny dziedziniec jest nawet większy niż powierzchnia Rynku Wielkiego. Ze względu na wysokie lustro wody (stąd nieoficjalna nazwa) budynki posadowione są na palach i rusztach. Koszary dla kawalerii wybudowano w latach 1786–1787. W pomieszczeniach sklepionych na parterze znajdowały się stajnie, z kolei na piętrze kwatery, biura i magazyny.

5. Przy Promie

Mury nasypu zbudowano z bloków piaskowcowych po regulacji rzeki Orlicy w latach 1766–1771. Przeciwległy mur naruszony jest przez ujście dawnego kanału rowu głównego, przez który woda rzeczna wlewała się do rowów fortyficznych lub odprowadzana była z powrotem. Na Bulwarach Orlickich, naprzeciwko końca ulicy Rautenkranca, znajduje się ścięty stożek – tzw. **lalka**, która pierwotnie stała na szczycie muru zapory i uniemożliwiała jego przekroczenie. Za Mostem Morawskim zachowały się wały i tzw. **korytarz** 📷 – para bram połączonych murem oporowym. Od bramy w kierunku rzeki opadają ściany ambrazurowe.

6. Brneńska

Tzw. **Flesz browarniczy nr 39** 📷 i tzw. Flesz pajkrowy nr 40 (od fr. flèche – strzała, pocisk) był wysuniętym do przodu fortem artyleryjskim, oddalonym od twierdzy odpowiednio o około 650 lub 500 metrów. Te zbudowane w 1774 roku zewnętrzne fortyfikacje obwodowe chroniły umocnienia rzeki Orlicy od strony południowej i południowo-wschodniej. Otoczone były fosą, natomiast dachy tworzył wał ziemny o wysokości około 2 m. Pierwotny wygląd obu budynków kazamatowych został znacznie zakłócony przez zasypanie rowów, rozbiórkę i przebudowę ambrazur.

7. Jana Koziny

Budynek fortecznej zbrojowni 📷 – ten koszarowy obiekt został wybudowany około 1780 roku, tuż przed ukończeniem budowy twierdzy. Wszystkie pomieszczenia, które ze względów bezpieczeństwa i z uwagi na ich przeznaczenie mają sklepienie, zwrócone są w stronę ulicy, a od strony podwórza biegnie szeroki łączący i użytkowy korytarz. Obecnie w kompleksie mieści się hotel i Labirynt Teatru Drak. W czasach przed kasacją twierdzy, przed forteczną zbrojownią stanął budynek wyższej szkoły realnej, obecnie wyższej zawodowej szkoły medycznej i liceum medycznego.

8. Mýtská

Komenda wojsk inżynieryjnych 📷 twierdzy została zbudowana w latach 1787–1797. Na parter ze sklepieniami pomieszczeniami wchodziło z poziomu obecnej ulicy, na pierwsze piętro wchodziło się przez boczny portal i przez dziedziniec. W czasach istnienia twierdzy mieszkali tu dowódcy hradeckiego garnizonu, w latach 1768–1859 mieszkali ich tutaj w sumie 25. Z tego powodu dom nazywany był również „U generała”. W rejonie naprzeciwko komendy wojsk inżynieryjnych stał kawalier (nadszaniec) nr 35. Dziś na jego miejscu stoi budynek **Sądu Okręgowego**, który nawiązuje do jego układu.

9. Aleja ČSA

Dawny skład zaopatrzenia twierdzy (obecnie Koszary Gayera) 📷 pochodzi z końca XVIII wieku. W przebudowanym budynku mieści się specjalistyczny oddział Muzeum Czech Wschodnich. Po bokach centralnego budynku zachowały się pozostałości (boki) dawnego kawaliera nr 33. Dzisiejszy Park Žižki założono w latach 1905–1906 na miejscu pierwotnego poligonu. Nad nimi przy ulicy Dlouhá stoi dawny szpital forteczny, ale późniejsze przebudowy całkowicie naruszyły forteczny charakter budynku. Na wschodnim krańcu parku stoi pomnik Ladislava Jana Pospíšila, który zasłużył się w sprawie kasacji twierdzy i wyburzenia murów.

10. Park Šimka

Widoczna część pozostałości węgła i części boków **rawelinu nr 9** przy budynku Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Karla stanowi około 1/4 jego pierwotnej wielkości, reszta terenu znajduje się pod tarasem i podwórzem sąsiednich budynków. Przed węglem rawelinu widoczne jest ramie dawnego zewnętrznego wysuniętego rowu. Sąsiedni Park Šimka są założone na dnie terenów zalewowych Łaby. Autorem projektu tego założonego w 1925 roku angielskiego parku był architekt Josef Gočár. Dzięki rozległej rekultywacji ich wygląd został zbliżony do pierwotnego projektu Gočára.

11. Adalbertinum

Pierwotnie dom w stylu klasycystycznym z lat 1787–1797, w okresie twierdzy służył jako **dom mieszkalny dla oficerów sztabowych**. W 1866 r. garnizon twierdzy liczył, oprócz jednostek straży tylnej, ok. 3 600 osób. Po bitwie prusko-austriackiej pod Hradcem Králové w 1866 roku twierdza straciła swoje znaczenie militarne. W kolejnych latach postanowiono ją formalnie zamknąć, natomiast miasto Hradec Králové kupiło twierdzę i rozpoczęło jej rozbiórkę. Fakt ten otworzył nowy rozdział w rozwoju miasta

Trasa spacerowa IV – Architektura współczesna Kolor czarny

Trasa spacerowa poświęcona architekturze ostatnich dziesięcioleci liczy 7 km długości, jej przejście trwa około 3 godzin. Pierwszy z 12 przystanków oznaczonych czarnymi drogowskimi znakami znajdziemy nad bulwarami Łaby na Placu Wolności. Nie zwlekaj i wejdź na przykład do nowoczesnych hal Terminala transportu publicznego lub Biblioteki Studiów i Badań Naukowych, albo rozkoszuj się orzeźwiającą zielenią Parku Šimka lub tarasów Karla Otčenáška położonych w środku tętniącego życiem miasta.

1. Bulwary Łaby i Nabrzeże Rzeźbiarzy

Ta promenada powstała niemal bezpośrednio przy powierzchni rzeki na betonowym nabrzeżu zbudowanym ponad sto lat temu w celu uregulowania koryta Łaby. Pod względem jakości projekt nie rzuca się w oczy i w sposób naturalny łączy się z arcydziełami nowoczesnej architektury z początku XX wieku – **Mostem Praskim** i muzeum autorstwa architekta Jana Kotěry. Na terenie nad nabrzeżem – na Bulwarze Tyla i na Placu Wolności – powstała plenerowa galeria rzeźb wykonanych z piaskowca, które są wymieniane w ramach międzynarodowego pleneru rzeźbiarskiego w Hořicach.

2. Centrum Administracyjne Kraju Hradeckiego

Przebudowa terenów dawnego browaru na zespół budynków **Urzędu Wojewódzkiego** i Uniwersytetu w Hradcu Králové jest najbardziej rozległym projektem architektonicznym i urbanistycznym na tej trasie spacerowej. Teren ten został otwarty na otoczenie nowymi wejściami i przejściami, natomiast w centrum jego układu powstał zupełnie nowy Plac Browarniczy. Po jego wschodniej stronie wybudowano nowe schody zwane „Śpiewającymi schodami” lub „Śpiewającymi drzewami” łączące plac z ulicą Komeňského.

3. Kładka nad Orlicą

Kładkę tworzy przejrzysta, lekka konstrukcja zmontowana z prefabrykatów, dzięki czemu cały proces budowy był znacznie szybszy i tańszy. Wszystkie elementy metalowe są zabezpieczone przed korozją poprzez cynkowanie ogniowe. Modułowy system całej konstrukcji pozwala zminimalizować koszty ewentualnych napraw. Dzięki kładce powstały nowe połączenia w mieście, a także nowe widoki na rzekę i okolice. Kładka przecina rzekę w pobliżu Parku Jiráskova, położonych na terenach u zbiegu Łaby i Orlicy. W pobliżu znajduje się pozostałość po twierdzy, tzw. korytarz – para bram połączonych murem oporowym.

4. Biblioteka Studiów i Badań Naukowych

Monumentalna bryła z lanego betonu na planie litery X i o okrągłych oknach. W centrum układu znajduje się hala z pionowymi schodami rurowymi z betonu licowego, z którego rozgałęziają się poszczególne ramiona z czytelniami, salą konferencyjną, salą wystawową i magazynem. Dopełnieniem artystycznego wyrazu budynku są posadzone drzewa o żółto-zielonych liściach (gledicja trójcierniowa). Pierwotnie budynek miał mieć odcień czerwony, ale od tego zamiaru odstąpiono. W budynku znajduje się Galeria U Přívozu.

5. Tarasy Karla Otčenáška

Tarasy Karla Otčenáška są najbardziej rozległą przebudowaną częścią pasa otaczającego historyczny rdzeń miasta i w miejscu którego niegdyś znajdowały się średniowieczne fortyfikacje. Przestrzeń określają dwie pary schodów, z których wchodzi się na tarasy – barokowe Bono publico i schody betonowe w stylu indywidualistycznego modernizmu, zaprojektowane przez Josefa Gočára. Przestrzeń tarasu służy obecnie jako strefa relaksu.

6. Projekt przebudowy Białej Wieży i schodów Bono publico

Przebudowa **Białej Wieży** 📷, zakończona w 2015 roku, obejmowała remonty, dobudowę budynku wejściowego, całkowicie nowy wystrój wnętrza, w tym schodów, chowane żaluzje w oknach wokół dzwonu oraz instalację modelu Białej Wieży z litego szkła. Dzwonnica została odnowiona przy użyciu tradycyjnych metod ciesielskich, natomiast zwiedzającym udostępniono widok na wieżbę dachową wieży. Jedną z popularnych atrakcji wieży są multimedialne zwiedzania. Całkowita przebudowa empirycznych schodów Bono publico, zakończona w 2019 roku, miała na celu przywrócenie obiektowi jego pierwotnej formy, a jednocześnie ożywienie go nowoczesnymi elementami – oświetleniem i stonowanym systemem nagłośnienia wybieranym na panelu z przyciskami.

7. „Plac Teatralny”

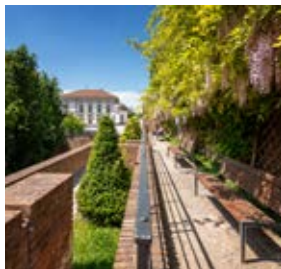
Od połowy lat 90. do 2013 roku trwała gruntowna przebudowa Teatru im. Klicpery oraz pomieszczeń i budynków w jego otoczeniu. Należą do nich oba „plac teatralne”, z których zwłaszcza ten mniejszy nie pełnił w poprzednim okresie funkcji placu. Przestrzeń ta pełni również funkcję **sceny letniej Teatru im. Klicpery** 📷, nad którą dominuje rzeźba autorstwa Olbrama Zoubka. Przez plac i przylegające do niego tarasy można przejść do niedalekiego Park Žižki.

8. Przebudowa Parku im. Šimka

Największy park w Hradec Králové zaprojektowany przez architekta Josefa Gočára przeszedł w latach 2013–2014 gruntowną rewitalizację. Celem było oczyszczenie i usunięcie warstw niekonceptyjnych, przypadkowych i niskiej jakości interwencji oraz stworzenie serii elementów technicznych, architektonicznych i krajobrazowych, które sprawiają, że park stanie się parkiem. Dodano pomosty widokowe z ogrodami wodnymi nad stawem, place zabaw, grille parkowe, labirynt przy nowo wyremontowanej rotundzie, ogród dla niedowidzących przy szajcach fortecznych i posadzono setki nowych drzew.

9. Strefa Aldis

W strefie Aldis możemy zaobserwować powstawanie nowoczesnej przestrzeni kulturalno-administracyjnej, dzielnicy miejskiej, która zaczęła się kształtować na przełomie tysiącleci. Nazwa pochodzi od Centrum Kongresowego Aldis, które wraz z oryginalnym krytym basenem stało się pierwszym budynkiem na tym terenie. Proces zabudowy w tej lokalizacji jest daleki od zakończenia. Ciekawostką jest nowo powstający i rozbudowujący się architektonicznie bulwar pieszy łączący się z ulicą Collina zakończony kładką nad Łabą. Oddział banku regionalnego i hotel wraz z nowo zaplanowanymi przestrzeniami publicznymi stworzą przyjemną miejską promenadę łączącą centrum miasta, ścieżki rowerowe wzdłuż Łaby i instytucje na jej brzegach z Parkiem im. Šimka.

10. Terminal transportu publicznego

Imponujący i przestrzenny obiekt terminalu tworzy spektakularną bramę do miasta, która swoim wyglądem znacznie wykracza poza regionalny charakter. Nad obiektem górują dwie przeszklone hale dla podróżnych i obszar peronowy pokryty naprężoną konstrukcją ze stali, na której zawieszone są szklane lunety i membranowe osłony przepuszczające światło dzienne. Zadaszony teren otaczają od północy miejsca postojowe dla autobusów i trolejbusów, z kolei od południa jest umieszczony mały parking publiczny, natomiast od wschodu park z ławkami i ścieżkami gruntowymi dla spacerowiczów.

11. Plac Riegera

Plac Riegera jest bramą do miasta dla osób przyjeżdżających pociągiem. Projekt jego przebudowy powstawał równocześnie z projektem terminala transportu publicznego. Plac wyłączono z ruchu dla samochodów osobowych i powiększono strefy swobodnego ruchu dla pieszych, pozostawiając jedynie przystanki komunikacji miejskiej, ale z nowymi stanowiskami i nowymi trasami przejazdu. Plac zdobi granitowy bruk, rzędy platanów i klombów, fontanna i wyszukane wyposażenie.

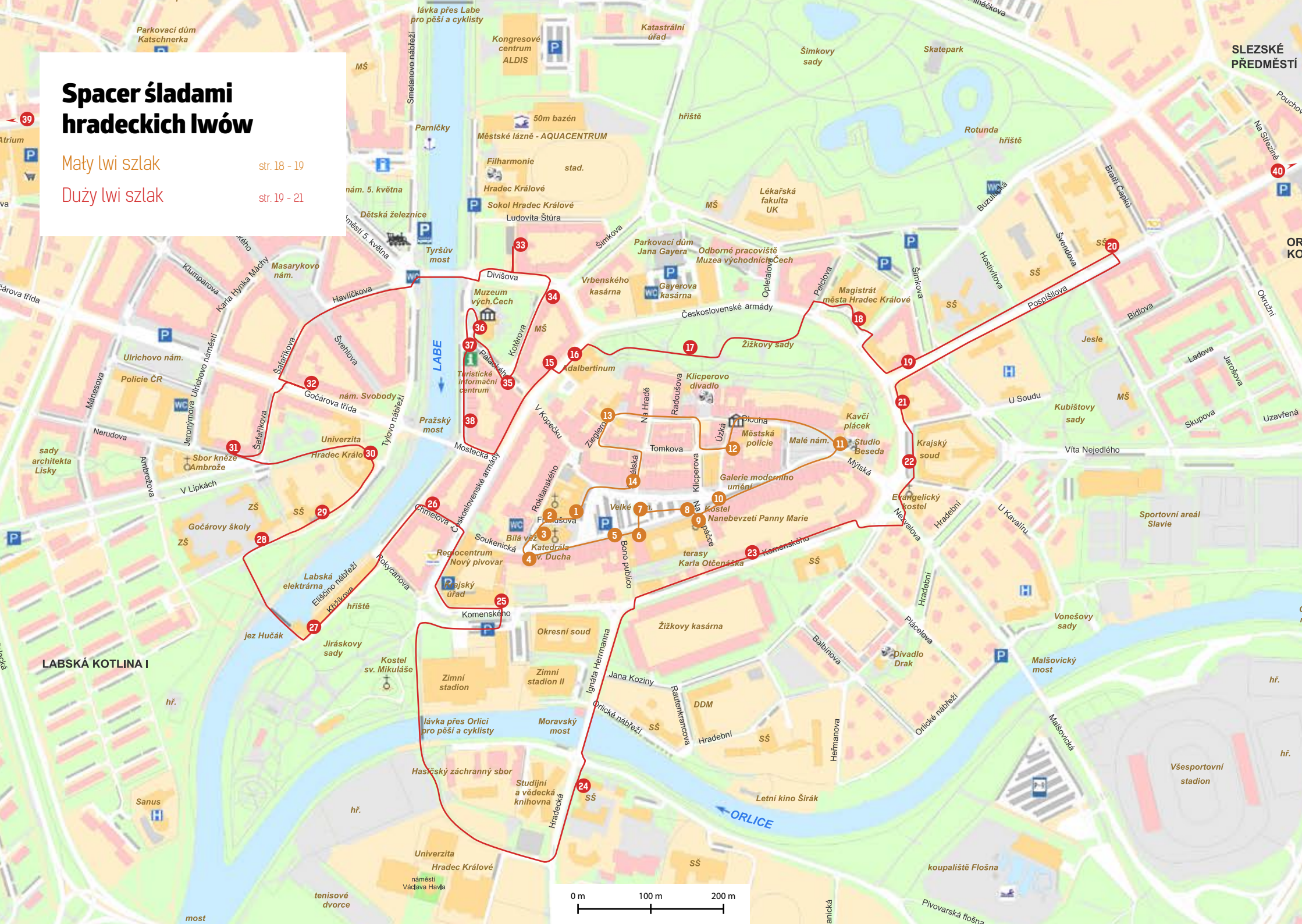

12. Plac 28. Października

Plac 28. Października to obszar, który mieszkańcy miasta odwiedzali od niepamiętnych czasów, przez który biegła droga w kierunku Pragi, i gdzie regularnie odbywały się targi. W nowej formie placu miejsce targowiska jest przykryte plandeką, przez co podkreślona została funkcja placu jako skrzyżowania ciągów pieszych, podkreślono także funkcjonalistyczny kościół i uproszczony przejazd komunikacji miejskiej. Częścią obecnej przebudowy jest ujednolicenie wyglądu ulic Dukelská i S. K. Neumanna. W ten sposób zostaną połączone nowo przebudowane przestrzenie – Plac 28. Października i Plac Riegera. Trzecim przebudowanym terenem, pozostającym w zasięgu wzroku obu placów, jest skrzyżowanie Koruna.

str. 19 - 21

Spacer śladami hradeckich lwów

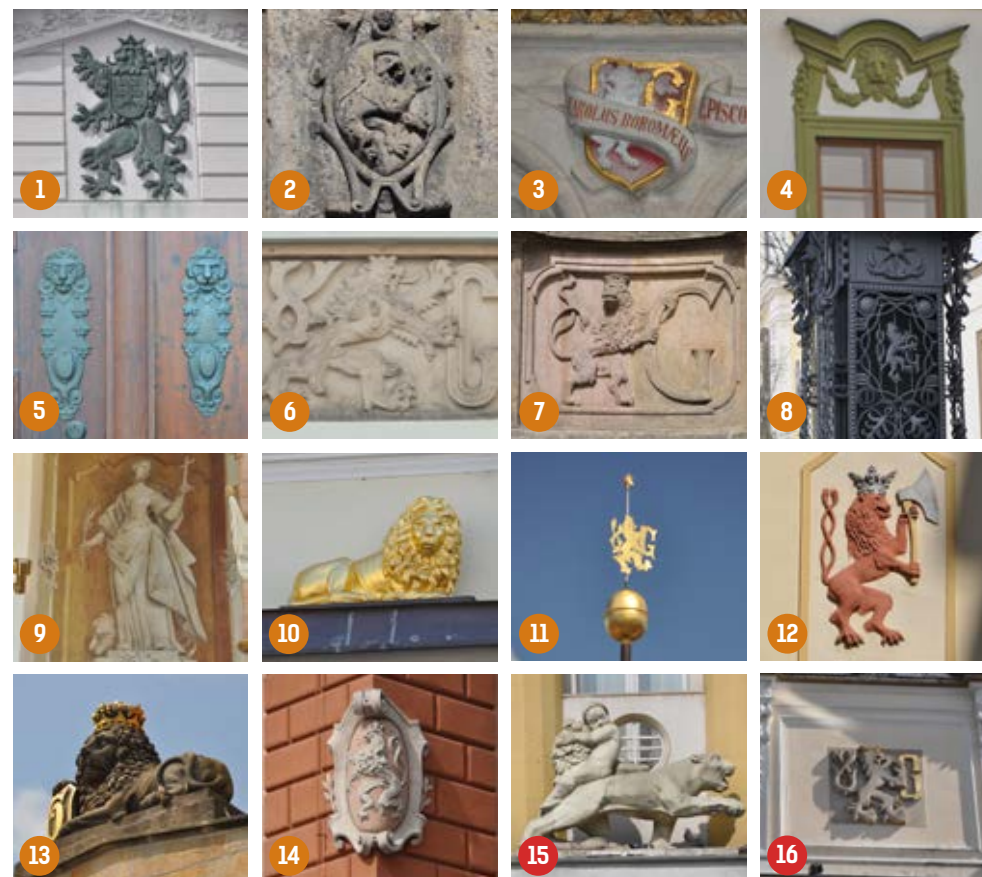
Wybierz się na spacer małym lub dużym lwim szlakiem. A może uda Ci się znaleźć na nim całe stado lwów. Spacer polecamy wszystkim tym, którzy czują się poszukiwaczami i odkrywcami. Szlaki te z pewnością polubią również rodzice z dziećmi.

W wydanej w 2016 roku publikacji Svatopluka Pastyřika i Heleny Rezkové „Śladami hradeckich lwůw” kompleksowo opracowano zjawisko, które nie występuje w żadnym innym mieście. Nigdzie nie można znaleźć tylu lwów na tak małym obszarze.

Dlaczego postać lwa była w przeszłości tak szeroko wykorzystywana do dekoracji wielu obiektów architektonicznych i przestrzeni publicznych w Hradcu Králové? Duża liczba lwich motywów wiąże się ze zbieżnością pierwotnego herbu królewskiego (po ustanowieniu Republiki Czechosłowackiej w 1918 r. godła państwowego) i dawnego heraldycznego herbu miasta. W przeszłości miasto Hradec Králové używało lwa patrzącego w lewo (tak, jak na czeskim godle państwowym) i dużej litery G (pochodzącej od pierwotnej nazwy miasta – Gradec). Wbrew regułom heraldycznym lew został obrócony w prawo w taki sposób, aby mógł trzymać w łapach literę G. Na ulicach miasta można spostrzec lwa, którego wizerunek został przedstawiony w różnych materiałach i przy zastosowaniu różnych technik (piaskowiec, metal, sgraffito, malarstwo) oraz w różnych wyobrażeniach (posągi, sfinksy, płaskorzeźby lub tylko głowy).

Mały lwi szlak w historycznym centrum miasta

1. Na fasadzie ratusza nr 1 znajduje się metalowa rzeźba czeskiego lwa, poniżej herb z lwem miejskim, obok litera G (Gradec), na dziedzińcu wmurowane tablice z dawnej Bramy Praskiej z lwem w herbie miasta.
2. Lew miejski ozdabia portal wejściowy do kaplicy św. Klemensa oraz piorunochron Białej Wieży, czeskiego lwa można znaleźć na dzwonie Augustyn wewnątrz wieży.
3. Kilka lwów znajduje się we wnętrzu katedry Ducha Świętego, na oknach za ołtarzem głównym, na nagrobkach na zewnątrz katedry, lwa jako symbol św. Marka przedstawiono jest na ambonie (autorstwa J. V. Myslbeka) i na pastoforium. Motywy lwa są również widoczne na chrzcielnicy.
4. Lwie głowy zdobią dom kanonika nr 50 na placu Jana Pawła II w sąsiedztwie katedry.
5. Głowy lwów zdobią okucia na bramie wejściowej do Pałacu Biskupiego nr 35 na Rynku Wielkim.
6. Wizerunek lwa w herbie miejskim znajduje się na sąsiednim budynku Wojskowej Komendy Rejonowej nr 33 na Rynku Wielkim.
7. Na kolumnie maryjnej znajduje się prawdopodobnie pierwszy znak lwa miejskiego związany z literą G.
8. W pobliżu kościoła Wniebowzięcia NMP lew miejski jest elementem ozdobnej kutej kraty fontanny i kolumny meteorologicznej.
9. We wnętrzu kościoła Wniebowzięcia NMP lew miejski przedstawiony jest na cokole figury Matki Boskiej na ołtarzu głównym; figura lwa ukryta jest również w kaplicy św. Jana Nepomucena.
10. Lew jest przedstawiony jako szyld domowy nad wejściem do apteki Pod Złotym Lwem nr 29 i na szczytce sąsiedniego pseudobarokowego domu nr 30 na Rynku Wielkim.
11. Lew miejski znajduje się na piorunochronie nad latarnią na wieży dawnego ratusza nr 124 na Małym Rynku nr 12.
12. Na ulicy Úzká lew przedstawiony jest jako znak cechu rzeźników na domu nr 206 i prawdopodobnie jako znak domowy na sąsiednim domu nr 207.

13. Przy ulicy Zieglerové z dachu Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. Jana Pawła II nr 230 spogląda lew z pracowni rzeźbiarza Franciszka Wagnera.
14. Na ulicy Špitálská lew przyozdabia narożnik domu nr 150.

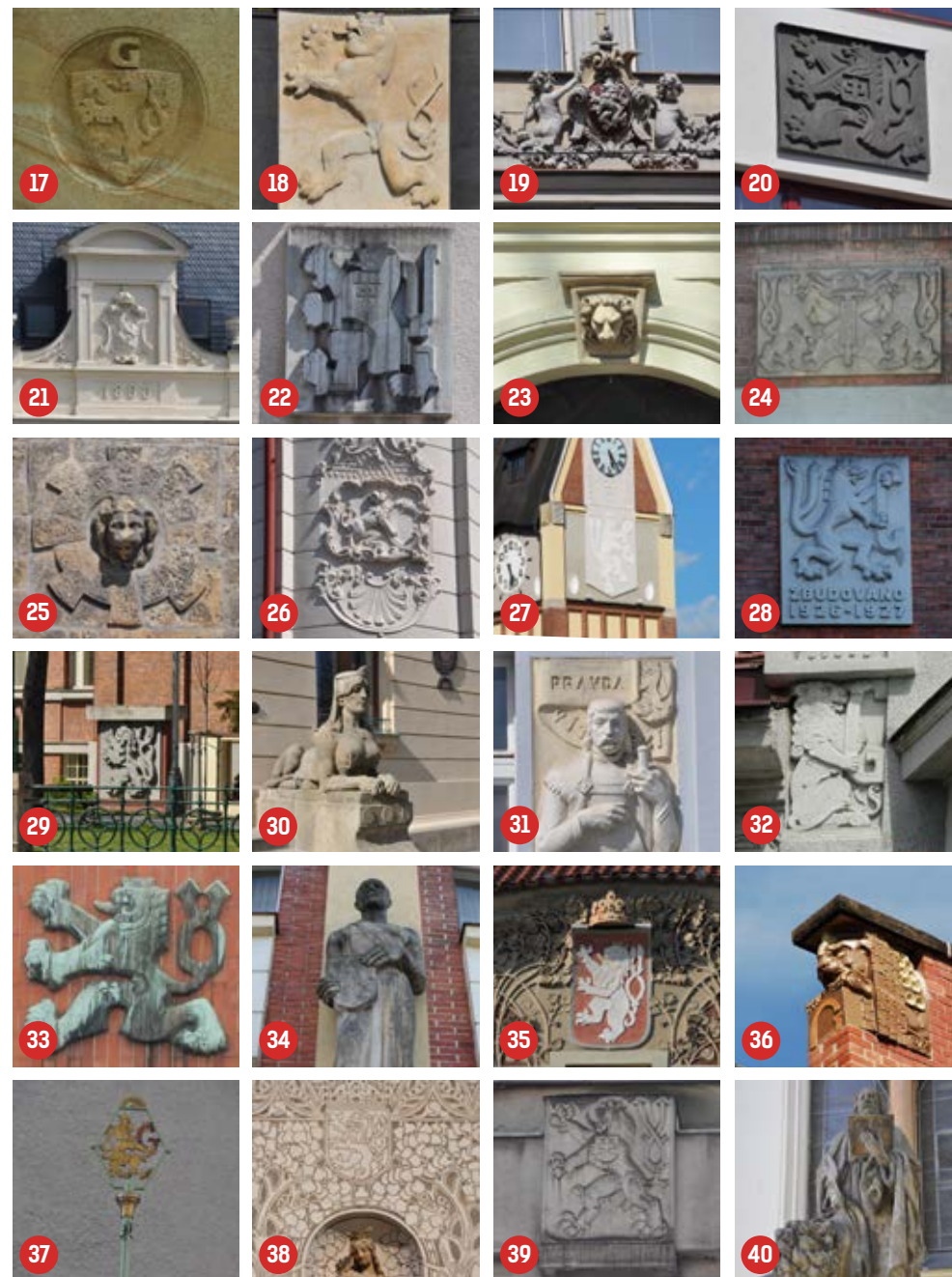
Duży lwi szlak w nowoczesnym centrum miasta

15. Dwie lwice niosące dziecko uzupełniają fasadę domu nr 556 naprzeciwko Adalbertinum, przy al. Armii Czechosłowackiej.
16. Nad wejściem do Adalbertinum przy ul. Armii Czechosłowackiej nr 300 umieszczono w sklepieniu głowę lwa, lew miejski znajduje się w szczytce budynku.
17. W przyległym Parku Žižki można znaleźć herb miasta na cokole pomnika Jana Žižki z Trocnova.
18. Wizerunek lwa w godle państwowym autorstwa Vincenta Makovského można zauważyć przy wejściu do budynku Urzędu Miasta przy Alei Armii Czechosłowackiej nr 408.
19. Na początku Alei Mlýnské na 289 widać czeskiego i miejskiego lwa w owalnych tarczach niesionych przez dwa aniołki Putto.

20. W Alei Pospíšila na fasadzie Technikum Budowlanego znajduje się małe godło państwowe z czasów Pierwszej Republiki autorstwa Josefa Škody.
21. Na budynku Szkoły Hotelarskiej przy ulicy Czechosłowackiej nr 274 znajduje się lew miejski w tarczy segmentowej oraz dwie lwie głowy obok okna na pierwszym piętrze.
22. Lwy z godła państwowego widnieją w bocznych skrzydłach budynku Sądu Okręgowego przy al. Armii Czechosłowackiej 218.
23. Głowę lwa można zobaczyć na zworniku nad wejściem do domu nr 255 przy ulicy Komeňského.
24. Przy ul Brneňskéj 647, dwa lwy niosące tarcze z symbolami garbarskimi są przedstawione w płaskorzeźbie na budynku Technikum Przemysłowego.
25. Lew pochodzący z dawnej fontanny Jiříka na Wielkim Rynku siedzi na attyce budynku Urzędu Wojewódzkiego w Hradcu Králové, można go zobaczyć z tarasów. Z ulicy Komeňského można zobaczyć inne wizerunki: lwa z herbu miasta na starym murze browaru, kilka głów lwów przy posągu Gambrinusa, a nawet jako ozdoby na jego butach.
26. Lew miejski w bogato zdobionym stiukowym kartuszu widnieje w narożniku domu nr 466 przy ulicy Chmielova.
27. Na budynku Elektrowni Wodnej na Łabie znajdziemy trzy lwy miejskie – dwa na wieży pod zegarem i jeden na budynku na dziedzińcu.
28. Na boku pobliskiego terenu Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. Josefa Gočára znajduje się lew miejski.
29. Przed Gimnazjum im. J. K. Tyla na Bulwarach Tyla umieszczono tablicę z godłem państwowym autorstwa Otto Gutfreunda.
30. Dwa sfinksy i głowę lwa można zobaczyć przed wejściem do budynku Uniwersytetu Hradec Králové na Placu Wolności.
31. Na ulicy Nerudova, na domu nr 716 w pobliżu Zboru księdza Ambrożego, znajdziemy czeskiego lwa za płaskorzeźbą Jana Žižki.
32. Na alei Gočára, obok tarczy herbowej na domu nr 542, wprawne oko dostrzeże dwa miejskie lwy.
33. Domy nr 820 i 289 (budynek Banku Komerčního) na placu Wyzwolicielej zdobi metalowa rzeźba i płaskorzeźba lwa.
34. Na ulicy Diviša, na domu nr 829, postać męska trzyma tarczę z wizerunkiem lwa miejskiego.
35. Hotel Dom Powiatowy przy ulicy Palackiego 409 zdobi sgraffito na ścianie i sfinksy na attyce.
36. Na dachu budynku Muzeum Czech Wschodnich znajdują się dwa lwy trzymające literę G, można je zobaczyć z ulicy Palackiego. Wewnątrz muzeum znajduje się kilka lwów.
37. Przy ulicy Palackiego nr 626 na budynku Centrum Informacji Turystycznej znajduje się wizerunek lwa miejskiego na szczycie masztu. Podobnie na pobliskim Moście Praskim.
38. Na domu Weinhengsta nr 310 na Bulwarze Elżbiety i na fasadzie widać lwa miejskiego z napisem Hradec Králové i lwa czeskiego nad posągami królowej Elżbiety.

Jeśli jeszcze nie znudziło Ci się szukanie lwów, kontynuuj w bardziej odległych częściach miasta:

39. Na placu Riegera czeski lew umieszczony jest nad wejściem do budynku poczty głównej oraz w sąsiednim budynku dworca głównego w witrażu nad wyjściem.
40. Lew jako symbol ewangelisty św. Marka widnieje przy kaplicy na Rožberku na Śląskim Przedmieściu.

Spacer przez hradeckie

mosty

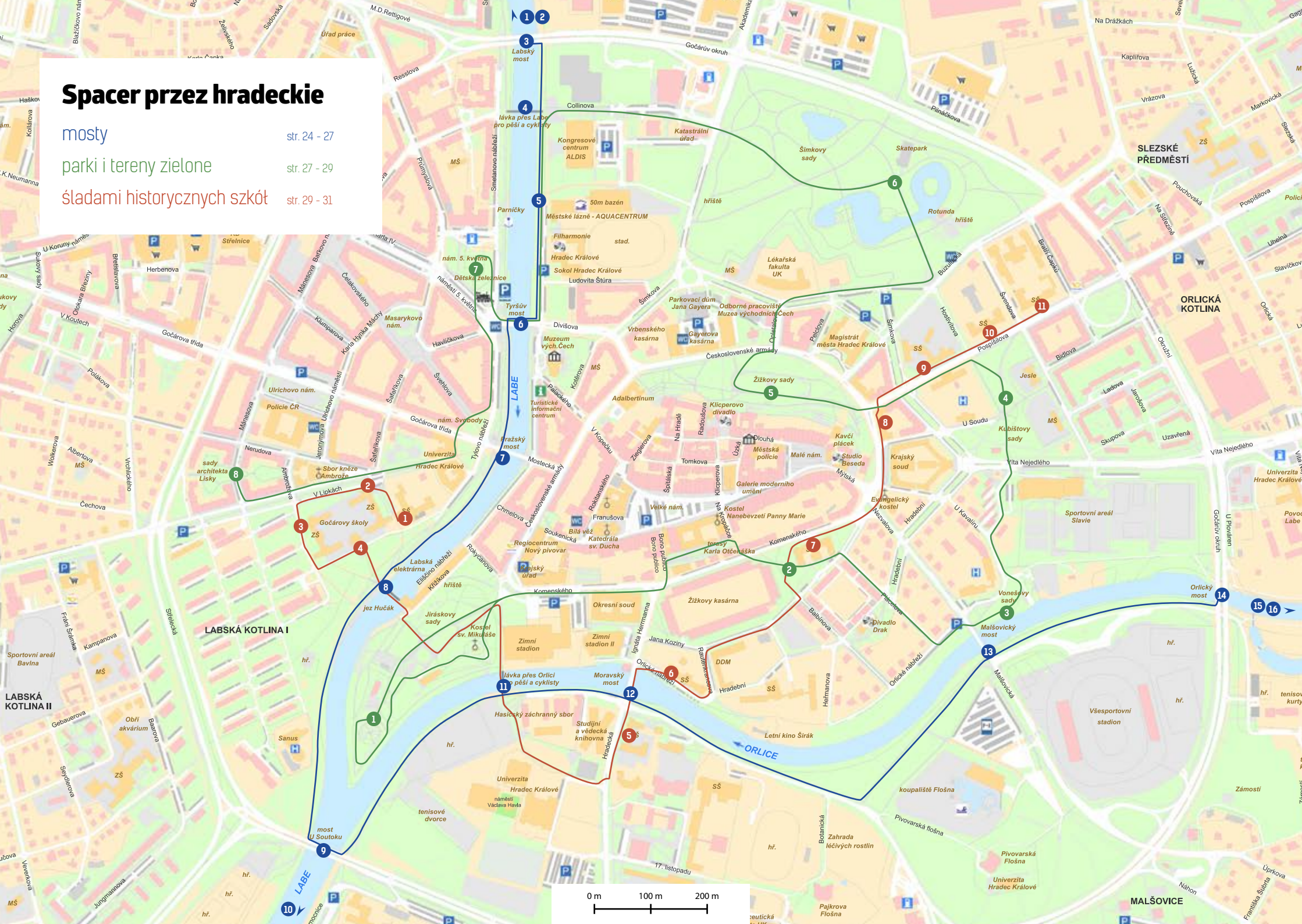
str. 24 - 27

parki i tereny zielone

str. 27 - 29

śladami historycznych szkół

str. 29 - 31

Spacer przez hradeckie mosty

Hradec Králové to miasto położone u zbiegu rzek Łaby i Orlicy. Spacerując po nadrzecznych bulwarach można podziwiać niepowtarzalne parowce, nadrzeczne promenady, często ożywione imprezami towarzyskimi, mosty wzniesione w różnych stylach architektonicznych, promenady na nabrzeżach czy jaz segmentowy „Hučák”. Warto odwiedzić także budynek Muzeum Czech Wschodnich, ekspozycję małej elektrowni wodnej, piękny Park Jiráka leżący u zbiegu Łaby i Orlicy oraz nieuregulowane naturalne brzegi obu rzek.

Mosty przez Łabę (z nurtem rzeki)

1. Most drogowy „Kameňák” na Pláckach

Secesyjny, żelbetowy most łukowy z betonowymi ścianami osłonowymi zbudowany w latach 1912–1913 według projektu Franciszka Sandera. Konstrukcję mostu tworzy jeden łuk żelbetowy. Most jest zabytkiem kultury.

Wskazówka: Na lewym brzegu rozpoczyna się 26-kilometrowa trasa rowerowa Hradec Králové – Kuks, która jest częścią długodystansowej trasy rowerowej Szlak Łaby.

2. Wiadukt kolejowy Věkoše

Historyczny stalowy wiadukt na linii kolejowej Hradec Králové – Týniště nad Orlicí z dwoma dźwigarami kratownicowymi i dolnym pokładem mostu został zbudowany w 1874 roku. Konstrukcja mostu składała się z nitowanych prostokątnych ram, które dźwigały mostownicę. Konstrukcja obecnego mostu z 1938 roku składa się z dwóch łuków, na których na pionowych nitowanych belkach zawieszona jest mostownica.

Wskazówka: Częścią mostu jest kładka dla pieszych.

3. Most na Łabie

Most zbudowano w latach 1972–1974. Konstrukcja środkowego przęsła nurtowego składa się z dwóch żelbetowych łuków płaskich o konstrukcji słupowo-ryglowej, rozdzielonych podłużnie i podpartych na każdym brzegu pochyłym filarem.

Wskazówka: W sezonie letnim przy moście na prawym brzegu Łaby cumują parowce, z kolei na Placu 5. Maja jeździ kolejka dla dzieci na trasie o długości ok. 430 m.

4. Kładka przez Łabę

Budowę kładki dla pieszych i rowerzystów zaplanowano na lata 2021–2023. Autorami projektu są Libor Kábrt, Martin Elich i Gabriela Elichova. Konstrukcja kładki składa się z połączenia żelbetowego mostownicy (poszczególne segmenty wykonane są z wysokowartościowego betonu UHPC), asymetrycznie podzielonego filarem zlokalizowanym na Bulwarze Elżbiety oraz pary kabli sprężających i stalowych żeber. Jej budowa łączy szersze centrum miasta z rozwijającą się dzielnicą Aldis.

5. Most nad Potokiem Piletickým

Ten mały secesyjny żelbetowy most zaprojektowany przez Františka Sandera został zbudowany w 1914 roku. Do początku lat 70. ubiegłego wieku w tym miejscu do Łaby wpadał Potok Piletický, ale podczas budowy obwodnicy Gočára jego koryto zostało skierowane na północ.

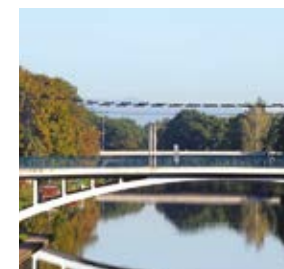
Wskazówka: Za mostem znajdują się Miejskie Łaźnie – Aquacentrum z wciąż działającym zabytkiem techniki – urządzeniem do wytwarzania sztucznych fal, zbudowanym według projektu architekta Oldřicha Liskí.

6. Most Tyrša

Funkcjonalistyczny most żelbetowy z lat 1932–1933 zbudowany według projektu Josefa Gočára w pobliżu Muzeum Czech Wschodnich. Konstrukcja mostu składa się z dwóch głównych równoległych łuków o rozpiętości 40 m podpierających za pomocą pionowych płyt oporowych lekko wygiętą mostownicę.

Wskazówka: Na prawym brzegu można zejść na nasyp do poziomu rzeki i pójść dalej do Mostu Praskiego, a następnie do mostu przy Elektrowni Wodnej na Łabie, zwanego „Hučák”.

7. Most Praski

Stalowy most kratowy ze stalowymi balustradami zbudowany w latach 1910–1912 według projektu Jana Kotěry. W skład mostu wchodzi łuki z oświetleniem, maszty flagowe i kioski na prawym i lewym brzegu. Most jest zabytkiem kultury.

Wskazówka: Na prawym brzegu znajduje się funkcjonalistyczny kompleks szkół Gočára.

8. Most przy elektrowni wodnej na Łabie, zwany „Hučák”

Secesyjny betonowy most o trzech przęsłach z ruchomym jazem segmentowym i elektrownią wodną został zbudowany według projektu Františka Sandera w latach 1909–1910. W skład mostu wchodzi metalowa balustrada z betonowymi słupkami oraz nadbudowa z pomostów do obsługi jazu. Oryginalny most, zwany Szumiącym Mostem, prowadzący przez jaz, który stał 150 m w górę rzeki, został rozebrany w 1908 r.

Wskazówka: Elektrownia nadal działa, a w budynku mieści się Centrum Informacji o Zasobach Odnawialnych z interaktywną wystawą, laboratorium i wirtualną rzeczywistością, które organizuje również wycieczki po oryginalnej maszynowni.

9. Most u zbiegu Łaby i Orlicy

Most drogowy wybudowany w latach 1967–1971 zastąpił starszy tymczasowy most Bailey. Centralna konstrukcja środkowego przęsła nad rzeką składa się z dwóch żelbetowych dodatkowo naprzężonych łuków płaskich o rozpiętości 130 m, wspartych na każdym brzegu parą pochyłonych filarów. Krótsze skrajne przęsła mostu na prawym i lewym brzegu tworzy niski półłuk.

Wskazówka: Z mostu otwiera się wspaniały widok na zbieg rzek Łaby i Orlicy oraz na odległe zabytki miasta.

10. Żelazny most jednoprzęsłowy na Farářství

Jest to most stalowy z jednym przęsłem z biegnącym rurociągiem ciepłowniczym. Po obu stronach mostu znajdują się kładki dla pieszych. Konstrukcja mostu składa się z dwóch stalowych łuków, na których zawieszona jest nawierzchnia mostu za pomocą pochylonych prętów kołowych.

Wskazówka: Idąc około pół kilometra w dół rzeki lewym brzegiem Łaby, przy ślępych ramieniu znajdziesz NUUK – saunę i schładzalnię.

Mosty na Orlicy (pod prąd rzeki)

11. Kładka nad Orlicą

Kładka dla pieszych i rowerzystów została wybudowana w 2012 roku według projektu Mirko Bauma. Jest to stalowa konstrukcja wisząca o jednym przęśle mostu. Kładka łączy centrum miasta z kampusem Uniwersytetu w Hradcu Králové. W pobliżu kładki zachował się korytarz forteczny – para bram połączonych murem oporowym.

Wskazówka: Na przeciwległym brzegu można zwiedzić park Jiráska i przejść do zbiegu Łaby i Orlicy.

12. Jaz morawski na rzece Orlicy

Most stalowy z balustradami stalowymi i żeliwnymi słupkami zbudowany w latach 1913–1914 na miejscu mostu fortecznego projektu Františka Sandera. Wraz z budową mostu wzniesiono także jaz i elektrownię wodną. Konstrukcja mostu o trzech przęsłach składa się ze stalowych pełnościenych dźwigarów prostych wspartych na filarach. Trzecie przęsło mostu jest żelbetowe. Most jest zabytkiem kultury.

Wskazówka: W pobliżu mostu stoi monumentalny budynek biblioteki naukowej.

13. Most Malšovicki

Funkcjonalistyczny żelbetowy most łukowy z pośrednią mostownią został zbudowany w 1925 roku na starej drodze do Malšovic. Jednoprzęsłowy obiekt mostowy składa się z pary łuków żelbetowych częściowo zagłębionych w pomost zawieszonych na żelbetowych prostokątnych filarach oraz bocznych kładek dla pieszych na trójkątnych żelbetowych wspornikach.

Wskazówka: W pobliżu mostu znajduje się pływalnia Flošna.

14. Most Orlicki

Most zbudowano w latach 1978–1980. Konstrukcja przęsła środkowego i krótszych przęseł krańcowych na prawym i lewym brzegu składa się z dwóch belek prostych wykonanych ze wstępnie naprężonych prefabrykatów żelbetowych, wspartych przy brzegu żelbetowymi filarami. Na prawym i lewym brzegu umieszczono krótsze skrajne przęsła.

Wskazówka: Z mostu widać panele świetlne stadionu wielofunkcyjnego, które ze względu na swój kształt nazywane są „hradeckimi lizakami”. W latach 2022–2023 będzie miała miejsce gruntowna przebudowa stadionu.

15. Most Baileya tzw. „Klapák”

Most Bailey, tymczasowy stalowy most kratowy zbudowany w latach 1947–1948, powstał głównie dzięki powojennej pomocy UNRRA. Most został zaprojektowany przez Donalda Bailey'a, cywilnego pracownika brytyjskiego ministerstwa wojny, który za projekt mostu został pasowany na rycerza. Most przez wiele lat służył również dla ruchu kołowego, ale obecnie jest przeznaczony wyłącznie dla pieszych i rowerzystów. W latach 2022–2023 most przejdzie gruntowną przebudowę.

Wskazówka: Most znajduje się w Parku Przyrodniczym Orlicy. W sąsiedztwie znajduje się centrum rekreacyjno-sportowe Śląska pływania z sauną i wypożyczalnią sprzętu sportowego i wodniackiego.

16. Most im. Pułkownika Šrámka w Svínarach

Wybudowany w 2018 roku most ma rozpiętość 75 metrów i dwa pasy ruchu oraz chodnik po jednej stronie. Zastąpił stalowy most kratowy z 1907 roku, który miał w środku kamienny filar i został zbudowany na miejscu dawnego drewnianego mostu z 1869 roku.

Spacer przez hradeckie parki i tereny zielone

Symbolem układu urbanistycznego miasta Hradec Králové jest schemat planu regulacyjnego autorstwa architekta Josefa Gočára (1880–1945) z lat 1926–28 z charakterystycznym przeplataniem się zabudowy z pasami terenów zielonych. W tym czasie większość parków miejskich już funkcjonowała. Powstanie pierwszego niepublicznego parku dla oficerów u zbiegu Łaby i Orlicy było spowodowane wojną 1866 roku, która ostatecznie doprowadziła do całkowitego upadku barokowej twierdzy. Zakładanie zieleni publicznej wiąże się z działalnością stowarzyszeń kulturalno-oświatowych, których początki sięgają lat 60. XIX wieku. W 1886 roku założono pierwszy park publiczny – tzw. Park Voneša, w okresie późniejszym przemianowany na Park im. Vítězslava Nováka.

1. Park im. Jiráska

Został założony w latach 1867–68 po wojnie prusko-austriackiej na miejscu ogrodu generalskiego według planów projektanta ogrodów Františka Thomayera. W 1926 roku założono w nim rosarium i alpinarium. W parku znajduje się pawilon restauracyjny (obecnie Liceum Sztuk Wizualnych) według projektu architekta Jana Rejchla (1932–33), rzeźba przedstawiająca alegorię zbiegu rzek Łaby i Orlicy autorstwa rzeźbiarza Josefa Škody (1934) oraz drewniany kościółek św. Mikołaja z początku XVII wieku, przewieziony ze Słowacji w 1935 roku jako pomnik poległych legionistów. W parku zachowały się elementy twierdzy, a mieści się tu też popularny plac zabaw dla dzieci.

2. Park przy szkole medycznej (obecnie Wyższa Zawodowa Szkoła Medyczna i Średnia Szkoła Medyczna)

Na terenie cesarsko-królewskiej Szkoły Realnej wybudowanej w latach 1871–1874 według projektu Václava Webera od samego początku systematycznie powstawał ogród botaniczny. Podczas wojny prusko-austriackiej w 1866 r. na terenie późniejszego parku pochowano poległych z rejonu twierdzy. W pobliżu parku znajduje się Labirynt Teatru Drak.

3. Park Voneša (dawny Park Vítězslava Nováka)

Pierwszy publiczny park założony w latach 1886–1887 przez Towarzystwo Kulturalno-Oświatowe i Ochrony Macierzy w Hradcu Králové. Obelisk z piaszkowca wzniesiony w 1889 roku upamiętnia postać Jana Voneša (1841–1888), sekretarza cesarsko-królewskiego sądu cywilnego, propagatora ruchu kulturalno-oświatowego i założyciela Towarzystwa Kulturalno-Oświatowego (1885). W 1866 roku pochowano tu żołnierzy, którzy zmarli w twierdzy w wyniku odniesionych ran w bitwie prusko-austriackiej.

4. Park Kubišty

Założony w 1909 r. park znajduje się w sąsiedztwie Instytutu Głuchoniemych i Klasztoru Sióstr Szkolnych Notre Dame na terenie dawnych wałów fortecznych i terenów zalewowych. Po wschodniej stronie terenów zalewowych widać się wzduż tzw. Drogi Śląskiej („droga cesarska”) fosa wodna, której przebieg upamiętnia dziś w sadach niezwykle kręty szlak pieszy. W czasie II wojny światowej w południowej części parku urządzono publiczny schron przeciwlotniczy, wejście/wyście wskazują dwie żelbetowe płyty. Obecna nazwę park otrzymał w 1992 roku od nazwiska kubistycznego malarza i grafika Bohumila Kubišty.

5. Park Žižki

Położony na terenie dawnego poligonu wojskowego pod tarasami starego miasta. Park został założony w latach 1904–1906 według planów projektanta ogrodów Františka Thomayera, natomiast znaczącą rolę w realizacji zażrzewiania odegrało Stowarzyszenie Kulturalno-Oświatowe Hradec Králové. W 1933 roku w pracowni akademickiego rzeźbiarza Josefa Škody odsłonięto pomnik Ladislava Jana Pospíšila, upamiętniający początki wyburzania twierdzy w 1884 roku. Część zachodnia z pomnikiem Jana Žižki z Trocnova została dobudowana dopiero w połowie XX wieku.

6. Park Šimka

Został założony w fortecznym rozlewisku potoku Piletice. W parku po dzień zostały zachowane i wkomponowane fragmenty dawnej twierdzy. W realizacji założeń parkowych w latach 1932–35 uczestniczył architekt Josef Gočár i jego pracownia architektoniczna. Od 1990 roku park nosi nazwę Karela Šimka, który zginął w antyhitlerowskim ruchu oporu. W latach 2012–13 park przeszedł całkowitą rewitalizację według projektu architekta Pavla Zadrobileka i firmy Florart. Przez park biegnie sześć kilometrów ścieżek odpowiednich dla pieszych, rowerzystów i rolkarzy. Znajdują się w nim dwa place zabaw, skatepark, parkowe grille i punkty gastronomiczne w oryginalnym budynku rotundy.

7. Tereny zielone na Placu 5. maja

Północny front Placu 5. maja składa się z unikalnego funkcjonalistycznego Pałacu Garaży Nováka zaprojektowanego na początku lat 30. XX wieku przez architekta Josefa Fňouka, który zaprojektował również przyległy teren dzisiejszego placu 5. Maja. Josef Gočár zaproponował umieszczenie w centralnej przestrzeni placu budynku teatru, ale plan ten został ostatecznie odrzucony w latach 50. XX wieku. W sezonie letnim, przy dobrej pogodzie, na trasie o długości ok. 430 m kursuje kolejka dla dzieci, z kolei przy pobliskim brzegu Łaby cumują parowce.

8. Park architekta Liski

Park założony w latach 1940–41, znajduje się na terenie otwartych bloków domów, zbudowanych wspólnie ze Zbozem księdza Ambrożego. Josef Gočár stworzył tu unikalną kompozycję urbanistyczną z kościołem na wierzchołku i zabudową domów mieszkalnych tworzących wyimaginowane ramiona trójkąta równoramiennego. W realizacji poszczególnych domów uczestniczyli słynni architekci, jak np. Jindřich Kulka i Oldřich Liska. Funkcjonalistyczna willa Liski z atelierem (nr 824) jest przykładem dzieła pochodzącego z okresu szczytowego jego twórczości i od 2018 roku jest zabytkiem kultury.

Spacer śladami historycznych obiektów szkolnych

Budynki szkolne są jednym z symboli rozwoju miasta Hradec Králové po jego wyzwoleniu z „uścisku” barokowej fortyfikacji. Jeszcze w czasie istnienia twierdzy w 1874 roku miasto wyznaczyło kierunek swoich planów rozwoju napisem na budynku gimnazjum brzmiącym „Cześć młodzieży i rozkwitowi nauki”. Budowniczym obiektów szkolnych w ciągu następnych prawie 90. lat było oprócz miasta również państwo i organizacje religijne, jednakże miasto zawsze udzielało im znacznego wsparcia.

Temat hradeckiej edukacji jest również przedmiotem publikacji Pavly Koritenské zatytułowana „Droga dziewcząt do edukacji”.

1. Państwowe Gimnazjum im. Rašina (Czechosłowackie Państwowe Gimnazjum im. Rašina), obecnie Gimnazjum im. J. K. Tyla

Budynek został wzniesiony w latach 1925–1927 według projektu Josefa Gočára w stylu czeskiego modernizmu, łączącego surowy licowy mur z przeważającym wzorem układu pionowego i mocno kontrastującymi tynkami. Dopełnieniem budynku są dwa dzieła sztuki z dekoracji pawilonu czechosłowackiego na Międzynarodowej Wystawie Sztuki Dekoracyjnej w Paryżu w 1925 roku – posąg autorstwa Jana Štursy zatytułowany Zwycięzca oraz płaskorzeźba z godłem państwowym autorstwa Otto Gutfreunda. Oprócz ogrodzenia na terenie obiektu znajduje się również sala gimnastyczna oraz wolnostojąca willa dyrektora.

2. Okręgowa i Mieszczańska Szkoła im. Masaryka

Budynek został wybudowany w latach 1925–1928 według projektu Josefa Gočára jako część zespołu szkół na planie litery U. Jego przeciwny budynek, symetryczny wzduż osi podłużnej terenu przechodzącego przez przedszkole, został zbudowany po II wojnie światowej. Budynek jest zbudowany w stylu czeskiego modernizmu i jest połączeniem surowego licowego ceglatego muru z twardym, kontrastującym tynkiem. Głównym elementem są poziome, połączone okna, sygnalizujące nową erę rozwoju stylu architektonicznego Gočára.

3. Szkoła Podstawowa Zálábí, obecnie Szkoła Podstawowa i Przedszkole im. Josefa Gočára

Budynek tworzy drugą część projektu architektonicznego zespołu szkół autorstwa architekta Josefa Gočára. Został wzniesiony w latach 1956–1959 według projektu architekta Václava Rohlička, który z wyczuciem uwzględnił plany urbanistyczne Gočára i wyraz architektoniczny całego kompleksu. W pobliżu szkoły na brzegu Łaby znajduje się ogólnodostępny parkour park.

4. Przedszkole, obecnie stołówka szkolna Szkoły Podstawowej i Przedszkola im. Josefa Gočára

Przedszkole w kompleksie Szkół Masaryka, zbudowane w 1928 roku, zostało zaprojektowane przez Josefa Gočára jako pierwszy budynek jego ostatniego okresu twórczości architektonicznej w Hradcu Králové – funkcjonalizmu. Można je uznać za zapomnianą „perłę” architektoniczną tworzącą oś zespołu szkół. Choć z ulicy wygląda na niedostępną, otwiera się na wewnętrzną przestrzeń półzamkniętego bloku szkół tarasem otwartym ze „wszystkich” stron. Budynek swoim pierwotnym wyglądem przypominał pokład i mostek kapitański transatlantyku, a jego częścią do drugiej połowy XX wieku był wysoki komin.

5. Państwowa Średnia Szkoła Garbarska, obecnie Średnia Szkoła Przemysłowa, Średnia Szkoła Zawodowa i Technikum Hradec Králové

Budynek szkoły został wzniesiony w latach 1923–1924 według projektu architekta Josefa Gočára. Autorem rzeźb garbarza i białoskórника z 1930 roku umieszczonych przy wejściu głównym jest rzeźbiarz Josef Škoda. Na terenie szkoły znajdował się budynek szkolny, ćwiczebna garbarnia oraz osobny dom dyrektora. Budynek zbudowany jest w stylu czeskiego modernizmu.

6. Borromaeum, obecnie Gimnazjum Biskupie im. Bohuslava Balbina

Na potrzeby chłopięcego internatu kościelnego w latach 1900–1902 został wzniesiony według własnego projektu budowniczego Viktora Weinhengsta nowy monumentalny budynek. Symetryczny dwukondygnacyjny budynek o klasycznym układzie z boniowanym parterem jest podzielony przez wysoki rząd pilastrów według oferty budowniczego w „tańszym stylu barokowym” w przeciwieństwie do istniejących budynków szkolnych zbudowanych w „kosztownym stylu renesansowym”.

7. Gimnazjum Realne, obecnie Wyższa Szkoła Zawodowa i Liceum Medyczne

Budynek gimnazjum realnego został zbudowany według projektu Karla Webera w latach 1871–1874 w miejscu dawnego magazynu wojskowego na planie litery E jako pierwszy duży budynek użyteczności publicznej w stylu neorenesansowym charakteryzujący się ciągłymi i nadwieszonymi gzymsami, gzymsiem głównym ze wspornikami, girlandami i parą pilastrów z belkowaniem. Centralnym punktem budynku jest charakterystyczna trójramienna klatka schodowa z żeliwnymi kolumnami i ramami okiennymi.

8. Szkoła Zawodowa Ślusarstwa Artystycznego, obecnie Szkoła Hotelowa Hradec Králové

Budynek szkoły został wybudowany według projektu Tomáša Suhrady w latach 1892–1893 w stylu neorenesansowym i stał się pierwszym budynkiem zrealizowanym według planu regulacyjnego z 1890 roku. Fasada ulicy zwieńczona jest kopułą górującą nad środkowym ryzalitem. Kute bramy, latarnie narożne, kraty i inne prace żelazne są dziełem uczniów i nauczycieli szkoły.

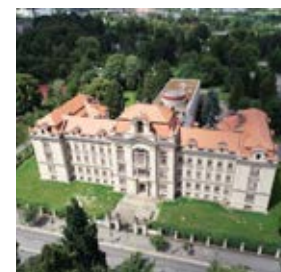
9. Szkoła miejska i mieszczańska im. Drtiny, obecnie Gimnazjum im. B. Němcové

Monumentalny budynek szkoły został wzniesiony w latach 1896–1899 w stylu neorenesansowym według projektu Václava Bahníka i Tomáša Suhrady. Dwa nierównej długości skrzydła wychodzące w stronę ulicy Pospíšilova i Šimkova połączone są trójrpręślowym skrzydłem. Narożniki głównych skrzydeł o boniowanych elewacjach zwieńczone są dachami mansardowymi, które stanowią dominantę budynku szkoły. Elewacje podzielone są trójkątnymi frontonami i gzymsami nad oknami.

10. Instytut dla Głuchoniemych Rudolfinum, obecnie Akademia Handlowa, Średnia Szkoła Zawodowa i Szkoła Językowa z prawem do zdawania państwowego egzaminu językowego, Hradec Králové

Nowy budynek Diecezjalnego Instytutu dla Dzieci głuchoniemych został wybudowany w latach 1901–1902 w stylu neobarokowym według projektu Arnošta Jenčovského na działce otoczonej wysokim płotem.

11. Państwowa Szkoła Przemysłowa w Hradcu Králové, obecnie Średnia Szkoła Przemysłowo-Budowlana

Budynek został wzniesiony w latach 1929–1931 według projektu Jana Rejchla. Charakterystycznym elementem ekspresyjnym tego zbudowanego w stylu funkcjonalistycznym obiektu, są poziome podwójne okna i gładka fasada bez żadnych innych elementów architektonicznych poza portykiem wejściowym. We wnętrzu zachowano korytarze i sale lekcyjne, w tym projekt podłóg autorstwa Jana Rejchla. Charakterystycznym elementem ekspresyjnym tego zbudowanego w stylu funkcjonalistycznym budynku, są poziome podwójne okna i gładka fasada bez żadnych innych elementów architektonicznych poza portykiem wejściowym.

Szkoła w dzielnicy Kukleny

12. Zawodowa Szkoła Rolnicza i Zawodowa Szkoła Ekonomiczna, obecnie Średnia Zawodowa Szkoła Weterynaryjna w Kuklenach

Autorem projektu nowego obiektu zrealizowanego w latach 1921–1923, był Theodor Petřík, wybitny czeski architekt i profesor praskiej politechniki, kierownik Instytutu Inżynierii Rolniczej Wyższej Szkoły Rolniczej i Leśnej w Pradze, który był autorem wzorcowych budynków rolniczych.

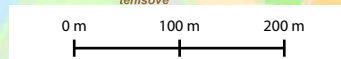
Spacer po Hradcu Králové šladami

zegarów

str. 34 - 36

wież i wieżyczek

str. 37 - 39

Spacer po Hradcu Králové śladami zegarów

Czas był, jest i będzie ważną zmienną dla wielu ludzkich pokoleń. Jeśli interesują Cię zegary, tarcze zegarowe i zegary słoneczne, wybierz się na spacer śladami hradeckich zegarów. Trasa zaprowadzi Cię w ciekawe miejsca w centrum miasta, a jeśli masz ochotę i czas, możesz pojechać także na obrzeża miasta.

Bardziej szczegółowe informacje można znaleźć w publikacji „Zegary słoneczne” w regionie Hradca Králové autorstwa Miloša Noska, wydanej przez Helenę Rezkovą w 2015 roku.

1. Zegar na wieży dworca głównego

Budynek dworca głównego został zbudowany według projektu architekta Václava Rejchla w latach 1929–35. Rzeźbiarską dekorację biegaczy z pochodniami stworzył akademicki rzeźbiarz Josef Škoda. Wieża zegarowa ma 46 m wysokości. W ciemności świecą wskazówki i linie na tarczy. Projekt całkowitej przebudowy Placu Riegra, którego częścią jest ten budynek, powstał w tym samym czasie, co projekt przyległego terminalu komunikacji miejskiej.

2. Zegar słoneczny na dziedzińcu Uniwersytetu w Hradcu Králové, Plac Wolności

Drugi najstarszy zegar słoneczny w mieście został wykonany w 1911 roku. Od tego czasu był już kilkakrotnie naprawiany. Zegar znajduje się na ścianie wychodzącej na dziedziniec, który nie jest dostępny dla zwiedzających, ale można go zobaczyć z sąsiedniego parku Pohádka lub przez okno między drzewami od strony alei V Lipkách. Pozostaje pytanie, kto i jaką techniką wykonał ten oryginalny zegar. Tematem artystycznym autora była sylwetka „starego rynku” Hradca Králové widziana od strony fontanny.

3. Zegar na elektrowni na Łabie „Hučák”

Elektrownia na Łabie została zbudowana w latach 1909–12 według projektu arch. Františka Sandera w stylu secesyjnym na planie litery L. Zegar na elektrowni jest oryginalny. Z dostępnej dokumentacji wiemy jedynie, że w 1967 roku przeprowadzono remont kapitalny zegara. W szczycie wieży z mansardowym dachem, pod tarczą zegara znajduje się w tynku plastyczny herb miasta. W budynku mieści się Centrum Informacji o Zasobach Odnawialnych z interaktywną wystawą, laboratorium i wirtualną rzeczywistością, które organizuje również wycieczki po oryginalnej maszynowni.

4. Zegar na Białej Wieży

Budowę Białej Wieży, ukończono w 1596 roku, jest ona jednym z głównych zabytków Hradca Králové. Oryginalny mechanizm zegara z 1591 roku autorstwa mistrza zegarmistrzowskiego Wawrzyńca z Nowego Miasta Praskiego został w 1829 roku zastąpiony mechanizmem wykonanym przez mechanika i zegarmistrza Josefa Božka. Zegar Božka został później odrestaurowany i dziś jest częścią wystawy w Białej Wieży. Obecnie działanie zegara w Białej Wieży zapewnia nowoczesny mechanizm elektryczny. Tarcze znajdują się na wszystkich czterech zewnętrznych stronach Białej Wieży. Osobliwością Hradca jest to, że duża wskazówka pokazuje godzinę, z kolei mała minuty.

5. Zegar na ratuszu na Rynku Wielkim

Zegar (astronomiczny), który pochodził ze zniszczonego przez Szwedów kościoła św. Antoniego, został w 1696 roku przeniesiony do nowo wybudowanej wieżyczki między ratuszem a domem nr 165. Tę połówkę zegara astronomicznego zmodyfikował Václav Čech, zegarmistrz z Hradca Králové. Ze względu na kruchość i niebezpieczeństwo zawalenia się wieży, po pewnym czasie rozebrano ją, natomiast zegar umieszczono w środku dachu ratusza pod ratuszowym kapeluszem. W latach 1786–1789 na ratuszu wybudowano dwie wieże, na których zegarmistrz František Šmíd umieścił zegar i dzwony zegarowe ze starej drewnianej wieżyczki. Obecnie na wieżach znajduje się zegar z mechanizmem elektrycznym.

6. Zegar słoneczny na rezydencji Šatlava, ul. Dlouhá nr 101–103

Od 2007 roku zegar słoneczny zdobi dziedziniec zabytkowego budynku. W dolnej części tarczy znajdują się cyfry rzymskie i znaczniki półgodzin. W środkowej części znajduje się tarcza z kreskami godzin i półgodzin. Trzy kreski kalendarza oznaczone są znakami zodiaku. Przy hiperbolach odpowiadających przesileniom dodatkowo podana jest data kalendarzowa. Gdy świeci słońce, kalendarz (datę) można odczytać na zegarze z położenia cienia „wałeczka” między tymi liniami. U góry po lewej stronie znajdują się współrzędne geograficzne lokalizacji zegara, po prawej inicjały jego twórców.

7. Zegar na ratuszu na Małym Rynku

W 1863 roku według projektu budowniczego Dobrkovského wybudowano wieżę zegarową zwieńczoną cebulastą kopułą z latarnią. Najprawdopodobniej to właśnie brak zegara był powodem budowy wieży. Oryginalny mechaniczny mechanizm zegarowy jest przechowywany w Muzeum Czech Wschodnich w Hradcu Králové, podobnie jak drugi zegar z początku XX wieku. Teraz na wieży znajduje się mechanizm elektryczny zegara z nową tarczą.

8. Stacjonarny zegar słoneczny cylindryczny na Małym Rynku

Zegar jako element interaktywny pod postacią rzeźby autorstwa Jana Pošpíšila i Vlasty Samohrdové, został umieszczony na Małym Rynku w ramach przebudowy placu. Jest to cylindryczny zegar stojący, który działa na zasadzie pomiaru wysokości słońca nad horyzontem o różnych porach roku. Został on zaprojektowany interaktywnie – każdy musi najpierw ustawić zegar zgodnie z instrukcją na obrysy na zegarze. Ze względu na konieczność obracania tarczy w kierunku słońca, ten typ zegara znany jest głównie w wersjach przenośnych, gdzie rozwiązano to poprzez obracanie zawiasu. Projekt zegara stacjonarnego na nieprzenośnym stojaku jest wyjątkowy.

9. Zegar słoneczny na Bulwarze Orlickim, ul. Nezvalova nr 377

Najstarszy zegar słoneczny w Hradcu Králové pochodzi z 1903 roku. Znajduje się on na terenie willi wybudowanej przez Karela Viewegha. Widnieje na nim łaciński napis „Fiat voluntas tua” (Bądź wola Twoja). Został on zaprojektowany prawdopodobnie w 1969 roku. W maju 2014 roku, podczas remontu dachu, odmalowano i zamontowano nową wskazówkę. Zegar jest teraz w pełni funkcjonalny.

Zegary na obrzeżach miasta

10. Zegar na kościele klasztorным św. Anny w Kuklenach

Ten późnobarokowy kościół pochodzi z lat 1777–1784 i został zbudowany według projektu architekta M. Walcha. Pierwotnie kościół należał do zakonu minorytów, którzy zamieszkiwali sąsiedni budynek. Kościół nie respektuje orientacji wschód-zachód, fasada z dwiema wieżami zwieńczonymi „cebulami” zwrócona jest na południe w kierunku placu.

11. Zegar na kościele św. Antoniego Pustelnika w Nowym Hradcu Králové

Kościół jest późnobarokowy, zbudowany został w latach 1769–74 przez hradeckiego budowniczego miejskiego Franciszka Kermara. Zegar umieszczono na wieży w 1791 roku, natomiast w 1904 roku zastąpiono go nowym. Budynek został pierwotnie zaprojektowany jako kościół szpitalny. Budynek jest usytuowany na południowy wschód jako punkt orientacyjny przy starej drodze cesarskiej. Wieś Nový Hradec Králové została założona w 1766 roku dla mieszkańców zburzonego Przedmieścia Śląskiego.

12. Zegar na kościele św. Pawła w Pouchovie

Podczas budowy twierdzy hradeckiej kościół św. Pawła w Hradcu Králové (datowany przed 1510 r.) został rozebrany i przeniesiony do Pouchova. Został zbudowany na nowym miejscu w latach 1780–1791 przez budowniczego J. Kurza, starsza część kościoła została zbudowana w stylu barokowym, natomiast młodsza (1832–33) w stylu wczesnoklasycystycznym. Oryginalna wieża kościoła została dobudowana w latach 1832–1833 i kościół został powiększony; obecna wieża została wzniesiona w 1868 r.

13. Zegar słoneczny przed obserwatorium i planetarium, Zámeček nr 456

Tutaj znajdują się dwa zegary: Tarcza pierwszego, analematycznego zegara słonecznego ma kształt elipsy i opatrzona jest cyframi od 4 do 20. W osi elipsy w celu określenia czasu umieszczono skalę kalendarza. Jest ona skierowana w stronę lokalnego południka (linia północ-południe). Wskazówka prostopadła służąca do odczytu czasu musi znajdować się w pozycji odpowiadającej dacie zgodnej z kalendarzem. Bardzo efektowne jest, gdy tym wskaźnikiem jest obserwator – osoba; sama ona określa, która jest godzina.

Drugi zegar słoneczny posiada oryginalną i niepowtarzalną formę – ma kształt budzika. Jest to równikowy zegar słoneczny, w którym poziom tarczy jest równoległy z poziomem równika. Odczytanie godziny umożliwia prostopadła wskazówka, której jednak ze względów bezpieczeństwa nie zamontowano na stałe na zegarze. Zegar działa od równonocy wiosennej do jesiennej, dopóki słońce jest na niebie

Zegary słoneczne na domach rodzinnych w dzielnicach mieszkaniowych:

Ul. Kubelíkova nr 481, Kyjovská nr 566, Mandysova nr 1408, ulica Miroslava Hájka nr 356, ulica Na Zahrádkách nr 199

Spacer śladami wież i wieżyczek Hradca Králové

Wieże i wieżyczki są znaczącymi punktami orientacyjnymi miasta i poszczególnych budynków. Wieże, które nie należały do kościoła i poszczególnych kościołów, były w większości własnością gminy. W dawnych czasach służyły one różnym celom. Były na przykład częścią fortyfikacji – jako wieże strażnicze, służyły do ogłaszania pożarów, do oznajmiania czasu dźwiękiem dzwonów zegarowych, niektóre były komorami celnymi przy wjeździe do miasta, niektóre służyły jako dzwonnice, magazyny lub zbiorniki wody, czy też były wykorzystywane jako więzienia.

1. Budynek dworca głównego – Plac Riegera

Budowę hali pasażerskiej dworca kolejowego w Hradcu Králové rozpoczęto w 1929 roku. Autorem projektu budynku dworca jest inż. arch. Václav Rejchl. Nad główną fasadą budynku dworca wznosi się pryzmatyczna wieża z zegarem. Na poziomie 4 piętra znajduje się pomieszczenie z armaturą instalacji wodnej oraz maszynownia windy. Wieża została zaprojektowana jako wieżowy zbiornik wodny ze zbiornikami na wodę pitną i użytkową.

www.ceskedrahly.cz

2. Kościół Boskiego Serca Pana – Plac 28. Października

Budynek z lat 1928–1932 został wzniesiony według projektu architekta Bohumila Slámy ku pamięci poległych żołnierzy diecezji hradeckiej w I wojnie światowej. Jest przykładem stylu funkcjonalistycznego lub jego odgałęzienia zwanego konstruktywizmem. Pryzmatyczna, monumentalna wieża zwieńczona jest sześciometrowym, żelazobetonowym krzyżem.

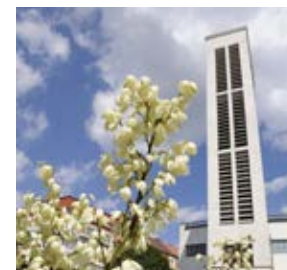
www.farnosthkp.cz

3. Zbór księdza Ambrożego i kościół Czechosłowackiego Kościoła Husyckiego – ulica Ambrožova

Kompleks budynków dla Czechosłowackiego Kościoła Husyckiego, tzw. Zbór księdza Ambrożego, został wybudowany w latach 1926–1929 według projektu architekta Josefa Gočára na trójkątnej działce. Składa się z kościoła z wieżą, kolumbarium, plebanii i budynku diecezjalnego. Głównym elementem całego kompleksu jest 30. metrowa pryzmatyczna wieża, która stoi osobno, ale jest z nią połączona na 1. piętrze krytym mostem, który prowadzi do organów. Wieża służy jako dzwonnica. We wnętrzu kościoła można zobaczyć powstające w Hradcu Králové koncertowe kuranty, które po ukończeniu będą miały łącznie 50 dzwonów i tym samym będą największymi koncertowymi kurantami w Czechach.

www.ccszhk.cz

4. Muzeum Czech Wschodnich (kopuła) – Bulwar Elżbiety

Monumentalny budynek muzeum został wzniesiony według planów arch. Jana Kotěry w latach 1908–1912. Żelazna konstrukcja kopuły ma kształt stopniowanego ściętego stożka, nad którym znajduje się okrągły przeszklony sufit. Dekoracyjne dodatki na kopule są dziełem hradeckich mistrzów blacharskich Antonina Fišera i Antonina Faita, którzy wykonali również zwykłe prace blacharskie. Po całkowitej przebudowie elewacji budynku udostępniono taras oraz kopułę znajdującą się na dachu muzeum.

www.muzeumhk.cz

5. Elektrownia wodna Hučák na Łabie – ul. Křížkova

Mała elektrownia wodna Hučák została zbudowana w latach 1909–1912 w stylu secesyjnym. W budowie elektrowni brali udział Jan Kotěra i Josef Gočár, głównym architektem był František Sander. Do jazu segmentowego przylega poprzeczne krótsze skrzydło z górującą wieżą. Wieża skrywa tajemniczy mechanizm zegarowy i dzwon. W szczycie wieży z mansardowym dachem, pod tarczą zegara znajduje się w tynku plastyczny herb miasta. W budynku mieści się Centrum Informacji o Zasobach Odnawialnych z interaktywną wystawą, laboratorium i wirtualną rzeczywistością, które organizuje również wycieczki po oryginalnej maszynowni.

www.cez.cz/hucak

6. Wieża ciśnień Kozinka – Plac Browarniczy

Pierwotnie nazywana była wieżą Petrovą lub wodną, po pożarze w 1431 roku, kiedy spłonęła, nazwano ją wieżą wodną Kozinka. Od końca XV wieku pompowano do niej wodę z Łaby, a następnie rozprawdzano drewnianymi, a później także żeliwnymi rurami do pomp. Obecnie wieża ciśnień Kozinka jest częścią kompleksu Centrum regionalne Nowy browar.

www.kr-kralovehradecky.cz

7. Katedra Ducha Świętego – Rynek Wielki

Majestatyczna gotycka ceglana budowla kościoła katedralnego Ducha Świętego została ufundowana w 1307 roku przez królową Elżbietę Ryk-sę. Pożar w 1484 roku uszkodził przede wszystkim wieże, które następnie podwyższono o jedną kondygnację i wyposażono w nowe dzwony. Dopiero w 1901 roku dach wieży uzyskał kształt ostrosłupa. Najstarszy z czterech dzwonów, Leopold (Dominik), pochodzi z 1485 roku. Wraz z założeniem biskupstwa w 1664 roku kościół został podniesiony do rangi katedry. W 2007 roku w przedsionku królewskim zainstalowano popiersia czeskich królów Elżbiety Ryk-sy i Elżbiety Pomorskiej.

www.dekanstvihk.cz

8. Biała Wieża – Rynek Wielki ul. Frantušova

Renesansowa Biała Wieża jest najwyższym punktem orientacyjnym miasta. Budowę rozpoczęto dzięki dobroczynnym darom mieszczan w 1574 r., a w obecnej formie ukończono w 1729 r. Swoją nazwę zawdzięcza kolorowi jasnego piaskowca z Hořic, z którego jest zbudowana. W jego wnętrzu znajduje się trzeci co do wielkości dzwon w Czechach – dzwon Augustyn, oryginalny zegar skonstruowany przez Josefa Božka, unikalny szklany model wieży oraz nowoczesna instalacja audiowizualna.

www.bilavez.cz

9. Ratusz nr 1 – Rynek Wielki

Pierwsza wzmianka o ratuszu pochodzi z 1418 roku. Drewniana wieża zegarowa została zbudowana w 1696 roku i zastąpiona dwiema nowymi wieżami zegarowymi. Po przebudowie w duchu późnego klasycyzmu (1851–1852), której dokonał budowniczy Fr. Dobrkovský według planów architekta K. Wittmanna, w budynku powstały biura sądu wojewódzkiego, przedstawicielstwa władz powiatu i administracji wojewódzkiej.

10. Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny na Ryнку Wielkim

Kościół Wniebowzięcia Najświętszej Marii Panny jest budowlą jednonawową z parami bocznych kaplic i bogato zdobioną fasadą z dwiema bocznymi wieżami. Jezuici rozpoczęli budowę kościoła według projektu Carla Luraga w 1652 roku, natomiast dwie wieże zostały wzniesione w 1661 roku. Po pożarach i wydarzeniach historycznych zachował się tylko dzwon poświęcony Matce Boskiej w zachodniej wieży przylegającej do dawnego kolegium jezuickiego.

www.kostelpmhk.cz

11. Dawny ratusz nr 124 – Mały Rynek

Ten budynek góruje nad Małym Rynkiem. Swoją obecną klasycystyczną formę uzyskał dzięki przebudowie w XIX wieku. W 1863 roku została wzniesiona przez budowniczego Fr. Dobrkovského wieża zegarowa zwieńczona cebulastą kopułą z latarnią. Jest bardzo prawdopodobne, że impulsem do budowy wieży był właśnie brakujący zegar, gdyż budynek w latach 1850–1932 pełnił funkcję ratusza. W 1994 roku, podczas przebudowy budynku, zerwano dach z wieży, które ponownie odbudowano. W hełmie wieży znaleziono zapieczętowany cylinder z dokumentami z okresu budowy, a także z czasu remontu wieży w 1972 roku.

12. Kościół Ewangelickiego Kościoła Braci Czeskich – ul. Nezvalova

Kompleks kościoła ewangelickiego z wieżą i przyległą plebanią otwarto uroczysto w 1912 r. Autorem projektu jest architekt Oldřich Liska, który zaprojektował nietypowy secesyjny budynek, który zawiera również elementy innych stylów, takich jak klasycyzm, budynek jest ozdobiony motywami kwiatowymi i trzema wiełbładami. Wieża wizualnie oddziela kościół od plebanii. Dach wieży ma kształt przypominający hełm husycki, natomiast jej czubek zdobi motyw buławy.

<https://hrdec-kralove.evangelnet.cz>

Inne wieże i wieżyczki można znaleźć w dzielnicach miasta

13. Kościół ś. Piotra – ul. Petra Jilemnického, Platiště

14. Kościół św. Pawła – ul. Velká, Pouchov

15. Kaplica Niepokalanego Poczęcia NMP – „na Rožberku”, ul. Slavičkova, Slezské Předměstí

16. Kościół św. Antoniego Pustelnika – Plac Św. Wacława., Nový Hradec Králové

17. Wieża ciśnień – ul. Husova, Nový Hradec Králové

18. Kościół św. Anny – Plac Denisa, Kukleny

Szlak Planetarny

str. 42

Szlak Galaktyczny

str. 42

Szlak planetarny i galaktyczny

Szlaki rozpoczynają się w Novym Hradcu Králové przy budynku obserwatorium. Jeśli korzystasz z komunikacji miejskiej, wsiądź do trolejbusu nr 1 i wysiądź na przystanku planetarium Kluki. Obie trasy zostały przygotowane przez Obserwatorium Astronomiczne i Planetarium w Hradcu Králové we współpracy z Towarzystwem Astronomicznym w Hradcu Králové. www.astrohk.cz

Szlak planetarny

Szlak planetarny to model naszego układu słonecznego w skali 1 do 1 miliarda. Na każdym z 13 przystanków znajdziesz małą kulę przedstawiającą planetę oraz odpowiadającą jej tablicę informacyjną z podstawowymi informacjami i ciekawostkami na jej temat. Całkowita długość szlaku edukacyjnego wynosi 6,5 km, z czego część przechodzi przez lasy miejskie Hradec Králové.

Jeśli pójdziesz szlakiem, dowiesz się nie tylko czegoś na temat odległości, rozmiarów i właściwości ciał niebieskich układu słonecznego, ale poznasz też malowniczy krajobraz dzielnic miasta Nový Hradec Králové, Zámeček, Roudnička i Kluky. Szlak prowadzi od obserwatorium obok stawów Datlík, Cikán i Birička, do pętli linii komunikacji nr 1 i 2 w Nowym Hradcu i ew. aż na koniec do cmentarza leśnego.

Część szlaku planetarnego prowadząca między stawami podąża popularną wśród dzieci ścieżką Wodników, znajdziemy tu również tablice informujące o systemie stawów.

Przystanki: 1. Słońce, 2. Merkury, 3. Wenus, 4. Ziemia, 5. Księżyc, 6. Mars, 7. Ceres, 8. Jowisz, 9. Halley, 10. Saturn, 11. Uran, 12. Neptun, 13. Pluton

Szlak Galaktyczny

Szlak Galaktyczny wyświetla jedenaście najbardziej znanych ciał niebieskich w naszej Galaktyce (Drodze Mlecznej), plus jedną sąsiednią galaktykę, Wielki Obłok Magellana. Wybrana skala 1 do 170 miliardów odpowiada odległościom pomiędzy przystankami i wymiarom obiektów przedstawionych na tablicach informacyjnych. Całkowita długość tego szlaku edukacyjnego wynosi 9,5 km.

Prowadzi on od obserwatorium do kościoła w Novym Hradcu Králové. Przy dobrej pogodzie można zobaczyć miasto Hradec Králové jak na dłoni, pole bitwy pod Chlumem, Zvičinę, Karkonosze, Góry Orlickie, Czeski Raj, Góry Jastrzębie, Broumovskie Ściany itd. Od kościoła szlak prowadzi dalej przez lasy miejskie do malowniczej wsi Bělečko.

Przystanki: 1. Proxima Centauri i Syriusz, 2. Gromada Plejady, 3. Czerwony Antares, 4. Wielka Mgławica w Orionie, 5. Mgławica Pierścień, 6. Mgławica Trójkątna Koniczyna, 7. Mgławica Kraba, 8. Gwiazdozbiór Perseusza, 9. Gromada kulista M 22, 10. Gromada kulista M 13, 11. Centralna Czarna Dziura, 12. Wielki Obłok Magellana

Wskazówka: Obserwatorium i Planetarium ma do zaproponowania projekcje rozgwieżdżonego nieba, edukacyjne filmy wideo, interaktywne i statyczne ekspozycje oraz obserwacje obiektów na wieczornym niebie.

Wycieczki pełne przeżyć

Miasto można zwiedzać nie tylko pieszo czy rowerem, ale także wygodnie z pokładu widokowego parowca lub z siedzenia kolejki turystycznej. Na stronie internetowej Centrum Informacji Turystycznej można znaleźć szereg wycieczek z przewodnikiem. Można też dowiedzieć się, jak historia zmieniła nazwy ulic i placów. A jeśli nie wystarczy obserwować otaczający świat, można cofnąć się do średniowiecza i prześledzić nieistniejące już budowle sakralne. Niektóre wycieczki pełne przeżyć odbywają się jedynie w sezonie turystycznym, dlatego zalecamy sprawdzenie na stronie internetowej godzin otwarcia.

Zwiedzanie miasta z przewodnikiem

Kalendarz imprez Centrum Informacji Turystycznej obejmuje wycieczki z przewodnikiem przez cały rok. Niektóre są prowadzone przez przewodnika, inne są przygotowywane przez poszczególne instytucje i ekspertów. Skorzystaj z oferty na www.hkinfo.cz.

Zwiedz Białą Wieżę inaczej

Oprócz klasycznych wycieczek ten renesansowy zabytek ma do zaoferowania niepowtarzalne przeżycia. Można przeżyć świt na Białej Wieży, nocne zwiedzanie, dzwonienie dzwonem Augustyn, ceremonię dzwonników oraz sezonowe wycieczki związane z tradycjami lub ożywione przez postacie kostiumowe. Terminy wycieczek i rezerwacje na stronie www.bilavez.cz.

Parowcem kołowym po Łabie

Blisko godzinny rejs krajoznawczy parowcami Hradec, Králova Elžbieta, Burmistrz Ulrich i piracki zagłowiec zacumowany na prawym brzegu Łaby naprzeciwko Miejskiego Spa – Aquacentrum, otworzą oryginalny widok z wody na zabytki Hradca Králové i romantyczne zakątki brzegów Łaby. Więcej informacji i rezerwacje na stronie www.paroplavbahk.cz.

Historyczne przemiany miasta

Nazwy niektórych ulic i placów zmieniały się często w okresie XIX i XX wieku. Na Trasie przemian miasta znajduje się łącznie 19 przystanków, które zostały zaznaczone na mapie. Została ona przygotowana przez Uniwersytet w Hradcu Králové z okazji 100. rocznicy powstania niepodległej Czechosłowacji. Więcej informacji oraz mapę można pobrać na stronie www.hradeckralove.org/prochazky.

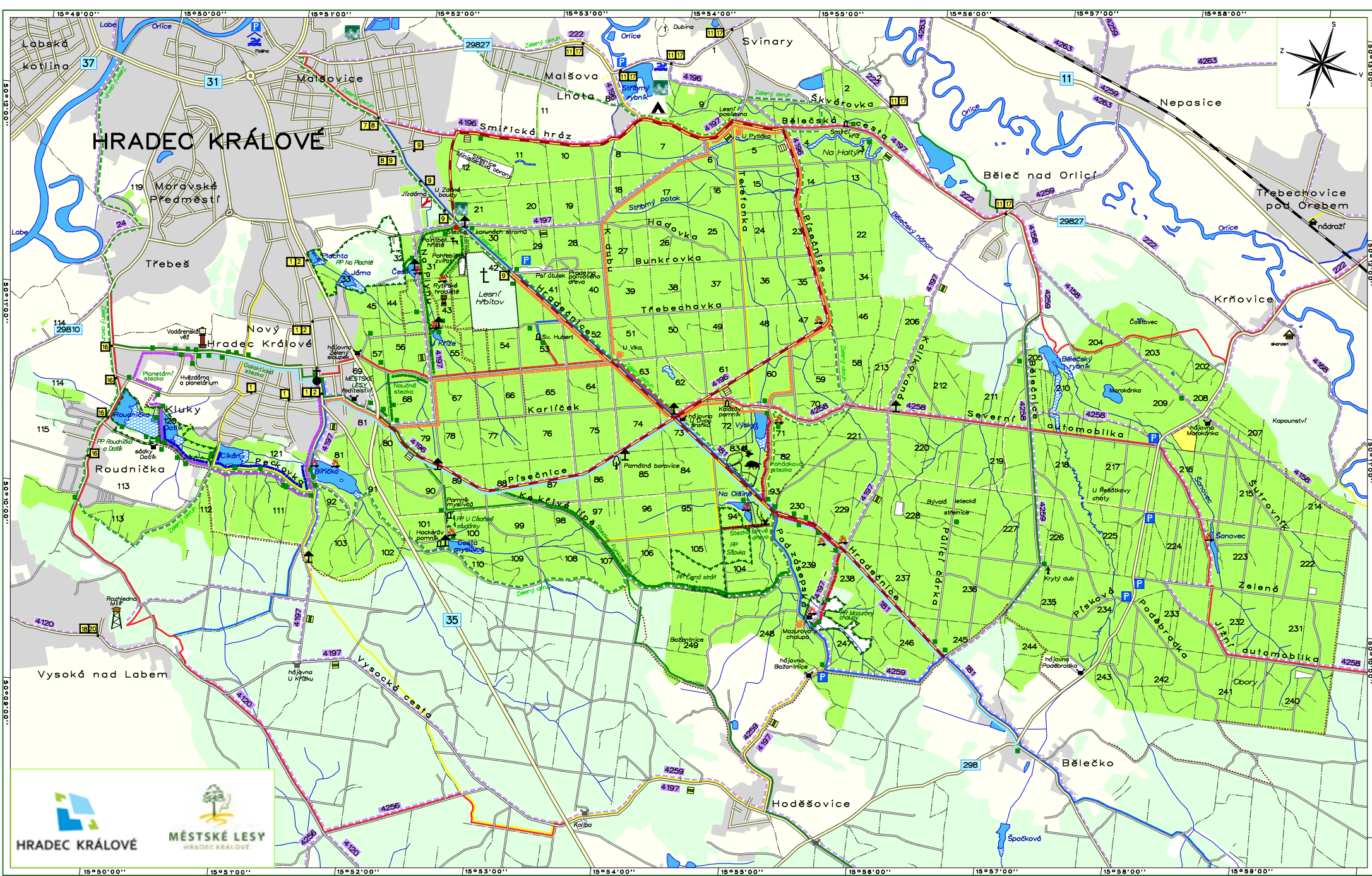
Podręcznik architektury miasta Hradec Králové

Unikalna baza danych online dokumentuje nowoczesną architekturę, słynne budynki oraz nieodkryte i ukryte perełki, architektów, budowniczych i wartościowe przestrzenie publiczne. www.kam.hradeckralove.cz

Wędrowka śladami średniowiecznych kościołów i klasztorów

Średniowieczną historię miasta można poznać w niekonwencjonalny sposób dzięki broszurze autora Radka Bláha opisującej nieistniejące już budowle sakralne. Broszura do nabycia w Centrum Informacji Turystycznej.

Legenda:

- majetek města HK ve správě MLHK a.s.
- lesní majetek mimo správu MLHK a.s.
- vodní plochy
- intravilán obcí
- makřad

- železnice
- veřejné komunikace
- lesní cesty zpevněné
- lesní cesty nezpevněné
- vodní toky
- plot

- turistické trasy
- cyklistické trasy "Zelený okruh" H. Králové
- in-line busení
- jezdecké trasy
- trasy pro vozíčkáře
- lyžařské běžecké trasy

- zastávka MHD
- altán
- pamník
- kryté, nekryté ohniště
- informační tabule
- občerstvení

- Naúčtované stezky:
- planetární
- galaktická
- pohádková
- vodnická
- naučná
- Mrtvé dřevo
- Obory se zvířaty: prasata, jeleni sika, Dybského, daňci

- hranice přírodních památek a přírodních rezervací
- cyklisté vlnití
- koupaliště
- cykloservis
- 38 číslo leče
- kemp, půjčovna sportovních potřeb
- lanový park
- paintbalové hřiště
- stezka v korunách stromů

0 0,5 1 1,5 2 2,5 3 km

Na základě podkladů Městských lesů Hradec Králové a.s.
zpracoval: Lesprojekt východní Čechy, s.r.o.

LESPPROJEKT

Szlaki w lasach miejskich

Lasy miejskie są bardzo popularnymi terenami rekreacyjnymi. Mapę turystyczną lasu miejskiego można otrzymać w Centrum Informacji Turystycznej, na kempingu Staw Stříbrný lub pobrać ją ze strony internetowej. Tereny te są poprzecinane ścieżkami przyrodniczymi i bajkowymi, trasami o różnym stopniu trudności dla rowerzystów, rolkarzy, lekkoatletów i piechurów, jeźdźców konnych. Można tutaj znaleźć zwierzyńce, gród rycerski, leśną siłownię, park linowy, altany, ławki i stoły na chwilę relaksu, z kolei zimą są przygotowane trasy dla narciarzy biegowych. W lecie można skorzystać z kąpeli w Stawie Stříbrným lub Biříčka lub delektować się sjeśtą przy grillu na jednym z ogólnodostępnych miejsc na ognisko.

www.mestske-lesy.cz

Ścieżka bajkowa

Wyjątkowy bajkowy szlak pełen opowieści kryjących wiele leśnych lekcji i tajemnic. Ścieżka ma długość około 2,5 km i wije się od chaty Mazura i kończy się przy stawie Výskyt. Zwiedzający stopniowo zapoznają się w pięknej okolicy z bajkami i postaciami artystki i pisarki Marty Pohnerové, takimi jak smok Větvíčka, magik Šišule czy jagodowa wróżka. Poszczególne bajkom na panelach towarzyszą postacie wyrzeźbione przez miejscowego rzeźbiarza. Na początku i końcu ścieżki można skorzystać z ogólnodostępnego miejsca na ognisko.

Szlak Wodnika

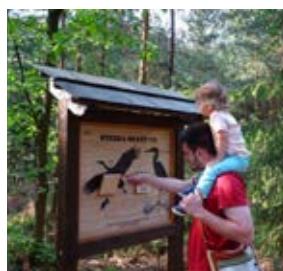
Łatwa trasa o długości około 2 km zaczyna się na zaporze stawu Biříčka i kończy na brzegu stawu Datlík. Opowieści o wodnikach, diabłach, mówiących rybach i innych bajkowych stworach autorstwa artystki i pisarki Marty Pohnerové, które rzeźby stoją na całej trasie, są osadzone w malowniczej przyrodzie hradeckich stawów. Na szlaku przy stawie Biříčka można skorzystać z ogólnodostępnego miejsca na ognisko.

Ścieżka przyrodnicza Funkcje lasu

Ścieżka przyrodnicza Funkcje lasu ma na celu przybliżenie zwiedzającym funkcji lasu. Początek ścieżki znajduje się na asfaltowej drodze leśnej Písečníci, tuż za skrzyżowaniem do stawu Cesta myslivců. Ścieżka zaprowadzi nas do rozdroża U Kiřivé lípy, minimy pomnik przyrody Černá stráž i zakończymy wędrowkę na leśnej drodze Podzásepská, niedaleko chaty Mazura. Celem ścieżki przyrodniczej jest uświadomienie społeczeństwu, że z lasu pochodzi drewno i płody, ale że las pełni wiele ważnych funkcji, z których często nawet nie zdajemy sobie sprawy.

Ścieżka z sylwetkami

Na ścieżce o długości 500 m można spróbować, czy uda się rozpoznać po sylwetkach ptaki zamieszkujące tereny Czech. Na szlaku znajdują się również modele zwierząt żyjących w lasach miejskich. Tablicę wprowadzającą znajdziesz w niewielkiej odległości od Murowanej chaty na Havranově pěšině. Na ostatnim panelu przy Rytiřské hradiště możesz sprawdzić, czy znalazłeś je już wszystkie i dowiedzieć się czegoś na temat kamuflażu w świecie zwierząt. Na ścieżce przy pierwszym panelu pobierz aplikację Las Wiedzy. Przy ptakach, zeskanuj kody QR i zdobądź informacje o poszczególnych gatunkach lub posłuchaj ich śpiewu.

Ścieżka dydaktyczna Martwe drewno

Dowiesz się, co oznacza ten termin, jakie jest jego znaczenie w przyrodzie, jakie organizmy są z nim związane lub jaką rolę odgrywa w rozwoju niektórych gatunków zwierząt i roślin. Ścieżka przechodzi bezpośrednio przez zabytek przyrody Sítovka, który znajdziemy na żółtym szlaku koło stawu Na Olšině. Na ścieżkę można zejść również z leśnej ścieżki Podzásepská, która prowadzi od asfaltowej drogi Hradečnice do chaty Mazura.

Ścieżka przyrodnicza Śladami przyrody

Ścieżka przybliży zwiedzającym wybrane zwierzęta żyjące w tutejszych lasach oraz ciekawostki o tematyce ekologicznej. Biegnie przez las z tyłu kempingu Staw Stříbrný i kieruje się w stronę ośrodka gastronomicznego U Pytláka. Trasa ma długość 1 km i jest przystosowana do wózków dziecięcych. Składa się z sześciu frotazowych pulpików z elementami interaktywnymi, w pobliżu których bystre oczy odkryją sześć modeli ptaków występujących w Czechach. Uzupełnieniem ścieżki jest aplikacja mobilna Świat lasu oraz zeszyt z zadaniami do zabawy, które można otrzymać w recepcji kempingu lub pobrać ze strony internetowej.

Asfaltowa trasa okrężna

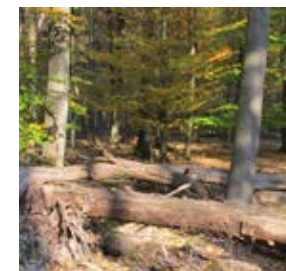
Trasa długości 10,5 km nadaje się również dla rolkarzy i ma do zaoferowania przepiękne widoki po okolicy, wiele miejsc odpoczynku, w tym kryte ognisko i siłownię zewnętrzną, lub możliwość posilenia się w bufetach przekąskowych U Vlka i U Pytláka. Początkujący mogą skorzystać z trasy treningowej o długości 0,8 km o poszerzonej nawierzchni. Trasa zaczyna się przy Murowanej chałupie, gdzie znajdziemy znaki informujące nie tylko o trasie, ale także o zakupie i prawidłowej konserwacji tyżworolek. Do trasy można dojechać również z terenów rekreacyjnych kompleksu Stawu Stříbrný.

Szlak konny prowadzący od Zděnej boudy

Szlak liczy niecałe 7 km długości i można na nim zobaczyć twierdzę rycerską lub zatrzymać się przy stawach Česík i Kříž. Szlak konny jest oznaczony w terenie żółtymi tablicami z piktogramem jeźdźcy na koniu, natomiast na mapie turystycznej czerwoną linią kropkowaną. Oprócz szlaku konnego wzdłuż południowej i wschodniej granicy lasu miejskiego biegnie długi szlak polecany dla jeźdźców konnych. Szlak oznaczony jest na mapie turystycznej czerwoną kropkowaną linią, natomiast w terenie literami HP umieszczonymi na drzewach.

Trasy dla osób poruszających się na wózkach inwalidzkich

Są zaznaczone są na mapie turystycznej lasu miejskiego pomarańczową przerywaną linią. Niebieska trasa ma długość 3 km, bierze swój początek przy pętli autobusu nr 9 przy Cmentarzu Leśnym, prowadzi do skrzyżowania w miejscowości Vlčí jámy, stamtąd biegnie do kolejnego skrzyżowania U Dvou Šraňků, gdzie skręca do stawu Výskyt. Trasa czerwona liczy 11 km długości, prowadzi od pętli autobusów nr 1 i 2 w Novym Hradcu Králové, przez ulicę Přemyslova, przez kładkę nad drogą R 35 do skrzyżowania przy Vlčí jámach, gdzie skręca do Svinar i stąd dalej do stawu Výskyt.

Wycieczki rowerowe po lasach miejskich Hradca Králové

Lasy miejskie Hradca Králové

Lasy miejskie Hradca Králové są poprzecinane wieloma oznakowanymi trasami rowerowymi. Więcej informacji można znaleźć na stronach 46–47. Mapę turystyczną lasów miejskich można otrzymać w Centrum Informacji Turystycznej, na kempingu Staw Stříbrný lub pobrać ze strony internetowej. www.mestske-lesy.cz

Trasa rowerowa Hradec Králové – Kuks

Długodystansowa trasa rowerowa nr 2 Szlak Łaby liczy 1270 km długości i biegnie od źródeł tej rzeki aż do Morza Północnego. Z Hradca Králové prowadzi okazała trasa rowerowa do barokowego kompleksu o nazwie Kuks w regionie podkarkonoskim. W przeciwnym kierunku można jechać z Hradca Králové ścieżką rowerową do Vysoké nad Labem, skąd dalej do zamku Kunětická hora. Szpital Kuks to jedyny w swoim rodzaju barokowy kompleks dawnego uzdrowiska, szpitala z kościołem Świętej Trójcy i oryginalną apteką, założony pod koniec XVII wieku przez Františka Antonína Šporka. Na trasie można zwiedzić kaplicę Objawienia Pańskiego w Smiřicích. Warto również odwiedzić XVIII wieczną Twierdzę Josefov. Do odwiedzenia zaprasza także lapidarium z oryginalnymi rzeźbami z pracowni M. B. Brauna. www.labska-stezka.cz

Trasa rowerowa archeo

Jedną z głównych atrakcji regionu Hradec Králové jest Archeopark Prehistorii we Vřetárech, ale ważne stanowiska archeologiczne znajdują się także w innych częściach regionu hradeckiego. Trasa rozpoczyna się w Hradcu Králové przy łodowisku, a kończy na dworcu kolejowym w Smiřicích. Szlak ma długość 25 km i można go przejechać w odwrotnym kierunku. Możliwe jest również dojechanie do trasy Szlak Łaby i pokonanie całej trasy okrężnej. Na trasie znajdziemy 14 tablic informacyjnych z mapami, skansenami artefaktami w ważnych stanowiskach archeologicznych regionu Hradca Králové. Wystawa zewnętrzna Archeopark Prehistorii Vřetáry prezentuje przykłady budowli prehistorycznych. www.archeoparkvrestary.cz

Ścieżki edukacyjne Chlum 1866

Wzgórze Chlum i jego okolice stały się 3 lipca 1866 roku miejscem jednej z największych bitew XIX wieku w Europie. Teren ten przecinają liczne ścieżki edukacyjne i zalecane trasy rowerowe z tablicami informacyjnymi. Szlak „Bitwa pod Hradcem Králové 3 lipca 1866 – odwrót wojsk austriackich” powstał jako edukacyjna trasa rowerowa, łącząca tereny pola bitwy pod Chlumem i Hradec Králové (www.hkregion.cz). W okolicy można znaleźć ścieżki edukacyjne i miejsca pamięci, Muzeum Wojny 1866 roku i wieżę widokową. www.koniggratz1866.eu

Autobusy przystosowane do przewozu rowerów

Z Hradca Králové do okolic i z powrotem można dojechać autobusami przystosowanymi do przewozu rowerów. Ich aktualne trasy i rozkłady jazdy można znaleźć na portalu turystycznym kraju hradeckiego. www.hkregion.cz

DO HRADCA I NA HRADECKO GUSTÍK ZAPRASZA KAŻDE DZIECKO

Przeżyj z nami
przygodę na parostątku
poznaj gwiazdy lub
pobaw się kukiełkami.

www.gustik.cz

